

ЗАУВАЖЕННЯ

до звіту про результати акредитаційної експертизи освітньої програми

Відповідно до пункту 16 розділу II Положення про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 11 липня 2019 р. № 977, зареєстрованого у Міністерстві юстиції України 8 серпня 2019 р. за № 880/33851, ознайомившись із звітом думку експертної групи про результати акредитаційної експертизи освітньої програми

Назва ЗВО	Вищий навчальний заклад Укоопспілки "Полтавський університет економіки і торгівлі"
Назва ВСП ЗВО	<i>не застосовується</i>
ID освітньої програми в ЄДЕБО	7779
Назва ОП	Право
Галузь знань	08 Право
Спеціальність	081 Право
Спеціалізація (за наявності)	<i>відсутня</i>
Рівень вищої освіти	Бакалавр
Вид освітньої програми	Освітньо-професійна

заклад вищої освіти надає мотивовані зауваження до нього:

Мотивовані зауваження до звіту Експертної групи за результатами проведення акредитаційної експертизи у віддаленому (дистанційному) режимі за спеціальністю «081 Право» освітньої програми «Право» (ID у ЄДЕБО 7779) за першим рівнем вищої освіти (справа № 0011/АС-23) у Вищому навчальному закладі Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі»

Додатки:

Документ	Назва файла	Хеш файла
Додаток	<i>Мотивовані зауваження до звіту ЕГ (ОП Право, ПУЕТ).pdf</i>	rKx9Bx2Ubl8fZsoNZJ5jp0J3V3ump34eFkdEYal87aM=
Додаток	<i>Інформація про обов'язкові НД бак ред.Г.В..pdf</i>	hX32BfQtt4ja3goP7saqS2wtjhoiCzFlldTVnKZNlns=
Додаток	<i>Підвищення кваліфікації НПП.pdf</i>	JJ2jPhuMjT/01GM2RmU06wE+28azDhjVeVmFNAOEOCI=

***

Шляхом підписання цих зауважень запевняю, що я належним чином уповноважений на здійснення такої дії від імені закладу вищої освіти та за потреби надам документ, який посвідчує ці повноваження.

Документ підписаний кваліфікованим електронним підписом.

ПІБ: Нестуля Олексій Олексійович

Дата підпису: 24.02.2023 р.

Мотивовані зауваження до звіту Експертної групи
за результатами проведення акредитаційної експертизи
у віддаленому (дистанційному) режимі за спеціальністю «081 Право»
освітньої програми «Право» (ID у ЄДЕБО 7779) за першим рівнем вищої освіти (справа № 0011/АС-23)
у Вищому навчальному закладі Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі»
згідно із наказом Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти № 20-Е від 19.01.2023 року

Полтавський університет економіки і торгівлі висловлює експертній групі вдячність за проведення акредитаційної експертизи, але разом з тим і принципову незгоду з окремими обґрунтуваннями та висновками у звіті ЕГ, особливо за Критеріями 1, 2 і 6; меншою мірою з окремими висновками і обґрунтуваннями за іншими критеріями. Для зручності аналізу мотивовані зауваження до звіту Експертної групи подавалися у розрізі конкретних зауважень за критеріями та підкритеріями у формі таблиці.

Звіт Експертної групи	Мотивовані зауваження ЗВО до звіту ЕГ
Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми	
1. Освітня програма має чітко сформульовані цілі, які відповідають місії та стратегії закладу вищої освіти	
<p>Мета ОП – Формування компетентностей фахівця, необхідних для системн розуміння сусп явищ та процесів, основн галузей права та прав інститут, їх тлумачення і практ застосування з метою вирішення практ задач з дотриманням етичн стандартів професії правника–стосуються саме цієї ОП та її реалізації, корелює зі спеціальністю 081 Право, визначає очікуване застосування набутих компетентностей–розуміння сусп явищ та процесів, вирішення практ задач. Місією ЗВО за Стратегією розвитку ВНЗ Укоопспілки «ПУЕТ» на 2017-2022 (http://surl.li/bfeyu) є і «підготовка визнаних в Україні та за її межами фахівців-професіон нового покоління – лідерів» зокрема й у галузі право. Визначено й суспільну роль ЗВО, так, основною метою наук, наук-техн та інновац діяльності у ЗВО є здобуття нових знань шляхом проведення наук досліджень і розробок та їх спрямування на створення і впровадження нових конкурентоспроможних технологій, тощо для забезпечення інновац розвитку Полтавського регіону і України загалом. «Стратегічна мета розвитку ун-ту–створення полілінгвального, підприємницького, інноваційного ЗВО лідерського типу, конкурентоспроможного на вітчизняному, європейському та світовому освітніх просторах для студентів» практично не перетинається з метою ОП і не визначає місце та роль ОП Право у досягненні стратегічного завдання ЗВО. У Стратегії визначено цілі (формування та розвиток soft skills; створення ЗВО лідерського типу; визнання університету як інноваційного ЗВО, ініціатора упровадження власних освітніх або наукових результатів в економіку, створення інноваційних фірм (стартапів) за участю своїх дослідників) та завдання (розвиток у студентів нових ідей, підприємницьких умінь, талантів, що є головним їх активом у сучасному компетентно-орієнтованому суспільстві; створення спец програм та організац форм для безперервн підприємницького навчання й генерації нових бізнесових структур), що практично не враховує специфіку ОП Право. Змін щодо її врахування не відбулося й у Стратегії розвитку «ПУЕТ» на 2023-2027 (http://surl.li/ertlz). Особливість/</p>	<p>Висловлюємо вдячність експертам за обґрунтовані рекомендації щодо визначення особливостей освітньої програми, які будуть враховані під час її оновлення.</p> <p>Експертами було відзначено, що місією ПУЕТ визначено «підготовку визнаних в Україні та за її межами фахівців-професіоналів нового покоління – лідерів» зокрема й у галузі права. Стратегічна мета розвитку ЗВО («створення полілінгвального, підприємницького, інноваційного ЗВО лідерського типу, конкурентоспроможного на вітчизняному, європейському та світовому освітніх просторах для студентів») є загальною для усіх освітніх програм та напрямів діяльності університету, охоплює їх усі та не перелічує окремо кожен із них, що і не вбачається доречним, з огляду на те, що заклад освіти не є моноспеціальним. Відтак, не можна погодитися із тим, що мета ОП не перетинається зі стратегією і не визначає місце та роль ОП Право у досягненні стратегічного завдання ЗВО, адже надання юридичних послуг також є формою бізнесу і професійна самореалізація випускника вимагає розвитку відповідних умінь і талантів. Як показує сучасна практика, актуальним також є і створення інноваційних стартапів, спрямованих на ефективне надання юридичних послуг (наприклад: PatentBot, Axdraft, OpenDataBot та інші). Цілком актуальним в сучасних умовах є і напрям полілінгвальності. Місією ЗВО є «Разом до вершин професійної досконалості та життєвого успіху кожного заради процвітання України». Тож суперечності з цілями ОП тут не вбачається. Більше того, узгодженість цілей ОП з місією, візією та стратегією ЗВО була відображена у відомостях про самооцінювання (СО) в п.11.2, а саме – розвиток підприємницького спрямування ОП у найближчі 3 роки як одного з перспективних стратегічних напрямів ЗВО (поточний варіант Стратегії розвитку ПУЕТ http://www.puet.edu.ua/sites/default/files/str_rozv_puet_2023_2027.pdf).</p>

Звіт Експертної групи	Мотивовані зауваження ЗВО до звіту ЕГ
<p>унікальність ОП у самій ОП та в СО визначено по різному. В ОП вказано на «підхід до організації освітнього процесу, що заснований на його кінцевих результатах», тобто компетентнісний, що не є особливістю, на такому підході мають ґрунтуватися всі ОП. Поєднання теоретичного навчання з практичною підготовкою також є не особливістю, а вимогою Стандарту ВО за спеціальністю 081 Право. У СО с.4 вказано: «Особливістю ОПП є підвищена увага до соціо-гуманітарної підготовки здобувачів», однак до соціо-гуманіт підготовки на ОП є зауваження (див 2.2) у зв'язку з чим зазначене не є особливістю ОП. В СО до особливостей ОП віднесено також «підвищена увага до підсистеми приватного права, що зумовлено специфікою та спрямованістю ПУЕТ як одного із провідних економічних ЗВО регіону, первісним призначенням якого була підготовка кадрів для суб'єктів господарювання, зокрема, системи споживчої кооперації». Саме це варто вказати в ОП як її особливість.</p>	
<p>2. Цілі освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням позицій та потреб заінтересованих сторін.</p>	
<p>У СО с.4-5 вказано, що інтереси та пропозиції здобувачів ВО за цією ОП з'ясувалися під час анкетування, результати якого представлено http://pravo.puet.edu.ua/anket.htm, однак, анкета (зокрема першокурсники за квітень 2021) не передбачає надання пропозицій здобувачів щодо цілей ОП. Деякі питання анкети сформульовані некоректно як «Чи забезпечують повною мірою пропонувані Вам до вибору дисципліни формування компетентностей, необхідних для подальшої професійної діяльності». Вибіркові дисципліни не мають забезпечувати професійні компетентності, крім того, як показала фокус-група, здобувачі (денної і заочної форм навчання) переважно не знають, що таке ОП, тим більше, які компетентності в ній визначені. Неконкретним є запитання «Чи достатньо Ви інформовані про наявні механізми інформаційної, освітньої, консультативної, соціальної підтримки студентів?», про одну з цих видів підтримки вони можуть бути поінформовані, про іншу – ні. На сайті ЗВО є вкладка «Проекти для обговорення», «Проекти для обговорення 2022» (http://surl.li/erusg). ОП Право виносилася на громад обговорен. Передбачена можливість подавати пропозиції та зауваження на вказану пошту. Є «Узагальнення пропозицій та зауважень стейкхолдерів ВНЗ Укоопспілки «ПУЕТ» на ОПП «ПРАВО» першого (бакалавр) рівня ВО. Період громад обговорен ОП з 27.01.2022 по 27.02.2022» (http://surl.li/erusq) Аналіз узагальнених пропозицій засвідчив, що лише один роботодавець надав рекомендації, які стосуються безпосередньо ОП, її змісту. Інші дев'ять рекомендацій надані здобувачами стосувалися не ОП як такої, а організації освітнього процесу на цій ОП. Відповідно, стейкхолдерів, передусім здобувачів освіти, потрібно інформувати про ОП, її цілі, зміст, компетентності та ПРН, які мають бути сформовані у здобувачів як результат навчання на ОП. Здобувачі заочної форми навчання (першокурсники) на фокус-групі (резервна зустріч) вказали, що не знають скільки років вони будуть навчатися. А цю інформацію вони також могли отримати з ОП. У СО вказано, що підтримуються контакти з випускниками ОП. Зі спілкування з випускниками на</p>	<p>Здобувачі вищої освіти при вступі відвідують позакредитний навчальний курс «Університетська освіта», у ході якого ознайомлюються з особливостями організації освітнього процесу, зокрема, з нормативними та локальними документами, які покладено в його основу. Щодо участі у процесі перегляду ОП представників студентського самоврядування – слід зауважити, що значну активність в даному напрямі виявляв і виявляє Сергій Репов, здобувач ВО даної ОП, член робочої групи з розроблення ОП, член студ. ради Інституту денної форми навчання (https://bit.ly/3Iq2HGn, http://puet.edu.ua/uk/news/rezultaty-vyboriv-golovy-studentskoyi-rady-puet). Репов С.Д. брав участь у фокус-групі разом з іншими здобувачами ОП, на чому окремо наполягала ЕГ при узгодженні Програми візиту. Представником від здобувачів ОП на зустрічі з студентським самоврядуванням (член студ. ради Інституту), який виявив не повну обізнаність стосовно ОП, був також Дмитро Олійник, однак він навчається перший семестр, тому поки активної участі у перегляді ОП не брав. Водночас наголошуємо, що ОП розміщено на офіційному сайті ЗВО та кафедри у вільному доступі для всіх учасників освітнього процесу (http://pravo.puet.edu.ua/, http://pravo.puet.edu.ua/files/opp-081b-22.pdf). Стосовно надання пропозицій з удосконалення ОП шляхом систематичного опитування учасників освітнього процесу – крім основного переліку питань анкета містить наприкінці відкрите поле, де здобувачі мають можливість надати зауваження і рекомендації, у т.ч. ті, які не охоплені питаннями анкети. Робота над удосконаленням змісту анкети ведеться постійно; одним із зауважень, які здобувачі ВО вказували при попередніх опитуваннях – прохання скоротити анкету. Як показує досвід – розширення анкети призводить до зменшення кількості здобувачів, готових її заповнювати. Зважаючи на те, що це право, а не обов'язок здобувачів – гарант та члени робочої групи погодили компромісні</p>

Звіт Експертної групи	Мотивовані зауваження ЗВО до звіту ЕГ
<p>фокус-групі: переважно вони не розуміють, що таке ОП, пропозицій не надавали, про Асоціацію випускників не чули. На запит ЕГ надані протоколи засідань кафедри правознавства на яких обговорювалися ОП (завантажені у кабінет справи). Відповідно до протоколу від 26.01.2021 на засіданні виступила Д. Усенко зі своїм баченням ОП. На фокус-групі цієї випускниці не було й особисто поспілкуватись з нею ЕГ не мала можливості. На фокус-групі роботодавці висловили зауваження та рекомендації щодо ОП, проте не всі ці рекомендації вони надавали безпосередньо на кафедру, відповідні зв'язки не можна назвати сталими, хоча така взаємодія відбувається в контексті проходження студентами практик. На основі спілкування з представниками студ самовряд можемо зробити висновок, що вони практично не долучалися до обговорення ОП Право. Представники інших ОП, які були на цій зустрічі, вказали, що були долучені до перегляду своїх ОП.</p>	<p>підходи до укладення змісту і визначення обсягу анкети. Рекомендації ЕГ щодо формулювання окремих питань анкети будуть враховані. Труднощі системної взаємодії з представниками роботодавців дійсно мають місце (особливо, з числа керівників органів державної влади, державних установ) і вони описані у відомостях СО. Гарант та робоча група ОП продовжать роботу над удосконаленням даного напрямку роботи, зокрема з урахуванням взаємодії під час воєнного конфлікту.</p>
<p>3. Цілі освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням тенденцій розвитку спеціальності, ринку праці, галузевого та регіонального контексту, а також досвіду аналогічних вітчизняних та іноземних освітніх програм.</p>	
<p>Щодо тенденцій розвитку спеціальності та ринку праці у СО серед іншого зазначено, «Велике значення сьогодні має загальна громадсько-політична освіченість (як компонент національно-патріотичного виховання) та сформованість розуміння етичних стандартів професії та відповідних ціннісних установок, чому приділяється значна увага в ОПП», однак саме до «загальної громад-політ» підготовки або до «соціо-гуманітарн про що вже йшлося у підкритерії 1.1. є зауваження (див 2.2). У СО с.6 вказано, що для забезпечення конкурентоспроможності випускника важливим є знання іноземних мов. На ОП на їх вивчення відведено 4 кредити, немає дисциплін, які викладаються ін мовою. У рамках аналізу тенденцій розвитку спеціальності та ринку праці в СО с.5 вказано, «запорукою успішного працевлаштування є універсальність фахівця». В описі у СО с.6 щодо врахування в ОП галузев та регіон контекстів зазначено, що на ОП відмовились від спеціалізації в рамках спеціальності та орієнтуються на її універсальність, ОП спрямована «на підготовку фахівця, здатного до вирішення практичних задач без обмеження кола таких задач, що було б позитивним для поглиблення підготовки, але зашкодило б універсальності». У самій ОП при визначенні особливостей вказано на «підвищена увага до підсистеми приватного права, що зумовлено специфікою та спрямованістю ПУЕТ як одного із провідних економічних ЗВО регіону, первісним призначенням якого була підготовка кадрів для суб'єктів господарювання, зокрема, системи споживчої кооперації», що не корелює з універсалізацією у підготовці правника про яку йдеться у СО. «У зв'язку з цією особливістю до ОП включено додаткові компетентності (ДСК 17, ДСК 18) та ПРН (ДРН 23, ДРН 24) і до компонентів ОП уведено чи збільшено обсяг годин на вивчення ОКП 15, ОКП 16, ОКП 35, ОКП 34, ОКП 38» (СО с.4). Отже, особливість/унікальність ОП потребує уточнення в контексті врахування тенденцій розвитку спеціальності, галузевого та регіонального контексту. При розробці ОП враховано зарубіжний та вітчизняний досвід. На зустрічі з адміністративним персоналом було</p>	<p>Спостереження та рекомендації ЕГ щодо спрямованості освітньої програми та її особливостей є обґрунтованими та будуть враховані при описі її особливостей у ході подальшого оновлення. Приватно-правовому блоку приділяється дещо більша увага, що можна виправдати і більшою питомою вагою відповідних суспільних відносин (принаймні, за кількісним критерієм), але при цьому особливо не виокремлюється жоден напрям професійної правничої діяльності, що і малося на увазі під універсальністю. З приводу зауважень експертів щодо «загальної громадсько-політичної» підготовки або до «соціо-гуманітарної» обґрунтовані відповіді було надано у розрізі підкритерію 2.2.</p>

Звіт Експертної групи	Мотивовані зауваження ЗВО до звіту ЕГ
<p>наведено приклад вивчення вітчизняної практики щодо курсової роботи: вводяться в РП як самостійний ОК з формою контролю або як складова частина у процесі вивчення іншої НД, варіюється обсяг у кредитах на виконання курсової роботи. На ОП обрали варіант–самостійний ОК в обсязі 1 кредит з формою контролю диф залік. У СО не наведено і на фокус-групі з НПП не вказано досвід яких саме вітчизняних аналогічних програм було вивчено (крім досвіду НаУКМА щодо сертифікатних програм на магістратурі, гарант поінформував, що на кафедрі розглядають варіанти впровадження таких програм на бакалавраті). Під час зустрічі з випускниками вони зазначили що на ОП забезпечується достатня теоретична і практична підготовка для того, щоб якісно виконувати свої функції та повноваження на посадах, які потребують юридичної освіти, і на яких випускники працюють. Це дозволяє оцінювати ОП як таку, що відповідає вимогам ринку праці.</p>	
<p>4. Освітня програма дозволяє досягти результатів навчання, визначених стандартом вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти (за наявності). За відсутності затвердженого стандарту вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти, програмні результати навчання повинні відповідати вимогам Національної рамки кваліфікацій для відповідного кваліфікаційного рівня.</p>	
<p>Зі спеціальності 081 Право для бакалавр рівня затверджено Стандарт ВО наказ МОНУ від 20.07.2022 № 644. В частині ІК, ЗК, СК та ПРН ОП відповідає Стандарту, в ОП закріплено увесь перелік ЗК, СК та ПРН. В ОП Перелік зі Стандарту доповнено: ДСК17. Знання, розуміння та цінування плюралістичності світоглядних і теорет-методологічних засад досягнення стійких позитивних змін націон та міжнар правопорядку; ДСК18. Здатність аналізувати окремі види приватноправ відносин, усвідомлювати особливості їх прав регулювання, визначати ефективні способи їх охорони; ДРН23. Виявляти знання, розуміння та цінування спорідненості більшості прав систем сучасності, доктрин, принципів, інститутів і процедур, застосування яких є важливим для захисту людської гідності і свободи, пріоритетів національного суверенітету та незворотності європейського курсу України; ДРН24. Виявляти вміння аналізувати окремі види приватноправ відносин, визначати особливості їх прав регулювання, застосовувати ефективні способи їх охорони. В СО с.4 зазначено що доповнення пов'язане з особливістю ОП–«підвищена увага до підсистеми приватного права, що зумовлено специфікою та спрямованістю ПУЕТ».</p> <p>Формулювання ДСК18 «окремі види приватноправових відносин» не є точним, однозначним а це важливо зокрема тому що в Стандарті і в ОП є СК7. Здатність застосовувати норми та інститути права, щонайменше з таких галузей, як: конституційне, адмін і адмін процес право, цивільне і цивільне процес право, трудове, кримінальне і кримінальне процес право. Тобто, окремі галузі приватного права вже охоплені СК7. Те саме зауваження стосується і ДРН24 що корелює з ДСК18 і практично дублює її. У СО с.4 вказано що на забезпечення двох додаткових СК (ДСК 17, ДСК 18) та двох додатков РН (ДРН 23, ДРН 24) в ОП включено відповідні ОК чи збільшено обсяг годин на їх вивчення (п'ять ОК–ОКП 15, 16, 35, 34, 38) і здобувачам пропонуються ВД циклу проф підготовки на поглиблення додаткових СК і РН. З наведених ОКП лише ОКП34 Право інтелект власності</p>	<p>Рекомендації ЕГ щодо уточнення змісту деяких додаткових СК та ПРН будуть розглянуті робочою групою під час наступного перегляду ОП.</p> <p>Разом із тим варто зауважити, що практика викладання права інтелектуальної власності як обов'язкового ОК з огляду на важливу роль відповідних знань та вмій в умовах постіндустріальної економіки є звичною для багатьох аналізованих ОП (ОНЮА, ЛНУ ім. І. Франка, КПІ та ін.).</p> <p>Зауваження та пропозиції експертів щодо забезпеченості тих чи інших ЗК, СК та ПРН окремими освітніми компонентами є цінними для робочої групи як незалежна оцінка. Разом із тим слід зазначити, що посилення компетентностей та ПРН вибірковими ОК не суперечить рекомендаціям Нацагентства щодо застосування критеріїв оцінювання якості ОП, затвердженим 17.11.2020 р., де вказано, що недоліком у контексті відповідності Критерію 2 визначається, якщо певні ПРН забезпечуються виключно за рахунок дисциплін вільного вибору здобувача (що не застосовується на даній ОП). Зазначено також, що «винятком може бути формування ПРН за умови пропонування для вибору кількох різних ОК (блоків), які спрямовані на досягнення одного й того ж програмного результату навчання. Обов'язковим є досягнення ПРН. Основою для цього виступають конкретні ОК та їхнє поєднання. Вони визначаються ЗВО самостійно.» (с. 14-15).</p>

Звіт Експертної групи	Мотивовані зауваження ЗВО до звіту ЕГ
<p>стосується приватно-прав відносин. Цей інститут є складовою Цивільного права і може вивчатися у рамках курсу Цивільне право тим більше що ОКП34 не відіграє основну роль для забезпечення СК які визначені Стандартом на відміну наприклад від курсів ТДіП чи Кримінальне право уведення яких у зміст ОП Право є безальтернативним. Крім того СК та ПРН у т.ч. додаткові не можуть забезпечуватися вибірковими дисциплінами (http://surl.li/jksf c.14). За логікою уведення в ОП додаткових СК та РН (ДРН24 корелює/ дублює ДСК18) ДРН23 має корелювати з ДСК17 чого практично немає: ДСК17 стосується і може бути забезпечена НД Філософія права (плюралістичності світоглядних і теоретико-методологічних засад), ДРН23–ТдіП та/або Порівняльне правознавство (спорідненості правових систем сучасності). ДСК17 та ПРН23 не пов'язані з особливістю ОП–«підвищена увага до підсистеми приватного права що зумовлено специфікою та спрямованістю ПУЕТ», а саме цим у СО пояснюється уведення додаткових СК та ПРН.</p>	
Критерій 2. Структура та зміст освітньої програми	
1. Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) відповідає вимогам законодавства щодо навчального навантаження для відповідного рівня вищої освіти та відповідного стандарту вищої освіти (за наявності)	
<p>Обсяг ОП у кредитах ЄКТС–240. З них на ВД–62 кредити–25,8% від загальн обсягу ОП що відповідає п.15 ч.1 ст.62 ЗУ «Про ВО». На практ підготовку в ОП відведено 20 кред, що на 5 перевищує обсяг, визначений у Стандарті ВО 081 Право для бакалавр рівня (наказ МОНУ від 20.07.2022 № 644). ОК в ОП згруповані у два цикли: загальн та проф підготовки, виокремл Атестацію і практ підготовку. Цикл загальн підготовки: ОК31 Ін мова (4 кр), ОК32 Основи наук дослідж (3 кр), ОК33 Риторика (3 кр), ОК34 Українська мова (за проф спрямуван, 3 кр), ОК35 Фіз підготовка, самозахист і домед підгот (4 кр), ОК36 Юрид логіка (3 кр), ОК37 Юрид психологія (3 кр). ОК36 і ОК37 є дисциплінами не загальн, а проф підготовки. ОК37 Юрид психологія не має принцип значення для забезпечен СК та ПРН, переважно (РП http://surl.li/estbu) забезпечує ЗК. ОК33 Риторика (РП http://surl.li/estde) також забезпечує переважно ЗК які можуть бути забезпечені й іншими ОК. ОК33 прямо забезпечує лише РН11 Мати базові навички риторики, що може бути забезпечено у рамках наприклад ОК32 Основи наук дослідж або ОКП42 Юридична деонтологія. Крім того зміст Риторики охоплює і теми щодо судов дебатів, промов прокурора, а бакалаври не можуть обіймати посади суддів, прокурорів, адвокатів (лише магістри з певними умовами) що дозволяє говорити про недоцільність уведення цієї дисципліни в перелік обов'язков (теми щодо еволюції риторики, починаючи з Античності, теж не є важливими для правника). ОП практично не містить гуманітарну (за винятком мінім кредитів на мови) та історико-культурну складові. Певну роль в її забезпеченні відіграє ОКП16 Історія держави і права України, однак вона не розглядає становлення української нації і культури. У рішенні Нацагенства (http://surl.li/vdkp) акцент на необхідність таких ОК як історія України, історія української культури, філософія та ін спрямован на формування світоглядн і</p>	<p>Висновок ЕГ містить певні суперечності у рекомендаціях щодо ОК «Юридична психологія». Зазначається, що Юридична психологія, яку в структурі ОП віднесено до ОК циклу загальної підготовки має бути включена до циклу професійної підготовки і, у той же час, вказується, що ця дисципліна переважно забезпечує загальні компетентності, тому це не доцільно. <i>Крім того ОК «Юридична психологія» в загальній частині містить соціально-гуманітарну складову, на недостатність якої вказують експерти.</i></p> <p>Рекомендації щодо викладання чи виключення з ОП тих чи інших конкретних дисциплін (зокрема, щодо виключення Риторики, Юридичної психології), формування з їх допомогою тих чи інших компетентностей та результатів навчання будуть розглянуті, однак подекуди баланують на межі втручання в академічну свободу ЗВО.</p> <p>Експерти стверджують, що ОП практично не містить гуманітарної та історико-культурної складової. Однак Рішення Нацагенства від 21.06.2022 р., на яке посилаються Експерти визначає, що «Вивчення історико-культурних процесів має забезпечувати такі програмні результати навчання, щоб здобувач вищої освіти був готовий самостійно визначати закономірності і аналізувати суспільні процеси, що відбувалися у минулому та відбуваються нині, розуміти їх зв'язки та проводити історичні паралелі.</p> <p>Підтримуючи можливості університетської автономії, Національне агентство наголошує, що заклади вищої освіти мають право самостійно визначати форми і методи викладання історико-культурних дисциплін, проте залишає за собою консультативний моніторинг та зовнішнє оцінювання якості забезпечення відповідної складової в освітніх програмах».</p>

Звіт Експертної групи	Мотивовані зауваження ЗВО до звіту ЕГ
<p>громадян якостей, загальнокультурн підготовки випускника. «Університетська автономія не є релевантним обґрунтуванням для відмови від відповідних ОК або для їх перенесення до ВД» (Рішення Нацагенства від 21.06.2022 (http://surl.li/cvwxr). У Розділі Х «Додаткові вимоги...» Стандарту (http://surl.li/cslqp) «Заочна форма здобуття ВО для бакалавр рівня ВО за спеціальн 081 Право забезпечується в обсязі не менше ніж 1/6 годин аудиторн (контактн) навантаження з НД від запланован кредитів (ЄКТС)». В НП 2022 для з/ф (надано на запит) ця вимога Стандарту не виконується: Адмін прав–загальн обсяг 150 год, 1/6 на аудиторну має становити 25 год, фактично–12 (8 лекц+4 с/з); Конституційне право–180 год, має бути 30, в НП–14 (10лекц, 4с/з). Під час зустрічей з адміністрацією та НПП зазначали що у ЗВО і на ОП реалізується практико орієнтований підхід (Положення http://surl.li/esvfj) проте в НП для ОК проф підготовки не передбачено практичн занять, є лекції та семінари, серед яких на лекції більше на з/ф з усіх ОК, на д/ф–з частини ОК: Кримін право–52 год лекц/ 44 год с/з; Кримін процес – 34/14; Адмін проце – 18/14.</p>	<p>При розробці ОП розробники виходили з того, що для здобувачів ОП 081 «Право» цілком логічним є формування готовності самостійно визначати закономірності і аналізувати суспільні процеси, що відбувалися у минулому та відбуваються нині, розуміти їх зв'язки та проводити історичні паралелі через викладання саме історико-правових дисциплін (Історія держави і права зарубіжних країн – 5 кредитів; Історія держави і права України – 5 кредитів). В межах останньої, зокрема, розглядаються і питання національного будівництва, становлення національної держави (теми 7-8, 12-13, 22).</p> <p>«Історія держави і права України» є наукою та навчальною дисципліною, що вивчає історико-правові закономірності формування сучасної демократичної соціальної правової держави, розвитку права на території сучасної України. Предметом навчальної дисципліни є оволодіння необхідними знаннями з історії держави і права України для кращого пізнання процесів виникнення, трансформації та прогнозування подальшого розвитку державно-правових форм та інститутів, що функціонували в українських землях, а також вивчення правового статусу конкретних державних органів, верств населення, джерел права і правових систем у певному історичному просторі та хронологічній послідовності.</p> <p>На формування світоглядних і громадянських якостей випускника, його морально-етичних цінностей частково спрямована така обов'язкова навчальна дисципліна, як «Юридична деонтологія» (зокрема, Тема 6, що включає питання культури та професійної культури, моральної культури, етики юриста); Міжнародний захист прав людини; вибіркова дисципліна – Політологія (неодноразово обиралася здобувачами) та інші.</p> <p>Таким чином, ОП надає доволі багато можливостей для забезпечення соціо-гуманітарної підготовки, яка здійснюється з урахуванням сфери професійного інтересу здобувачів.</p> <p>Водночас здобувачам пропонуються вибіркові ОК: Історія європейської цивілізації, Філософія кіно і культура видовища, Віртуалістика, які містять культурологічні аспекти (https://vstup.puet.edu.ua/vybirkovyi-dystsypliny-na-2022-2023-n-r-dlya-molodshyh-bakalavriv-bakalavriv/#).</p> <p>Соціогуманітарний компонент містять такі навчальні дисципліни як Юридична логіка, Основи наукових досліджень (включають окремі елементи Філософії); Філософія права, Юридична психологія (загальна частина); пропонувані до вибору: Юридична аргументація, Історія вчень про право і державу. Тому твердження про те, що ОП практично не містить гуманітарної та історико-культурної складової значною мірою не відповідає об'єктивним фактичним обставинам.</p> <p>З приводу зауваження ЕГ щодо недотримання вимог Стандарту в частині аудиторного навантаження здобувачів заочної форми навчання повідомляємо, що формування навчальних планів здійснюється відповідно до</p>

Звіт Експертної групи**Мотивовані зауваження ЗВО до звіту ЕГ**

Положення про порядок розробки та затвердження навчальних планів ПУЕТ, в якому використані рекомендації наказу Міністерства освіти і науки України від 26.01.2015 року № 47 «Про особливості формування навчальних планів на 2015/2016 навчальний рік».

Відповідно до даного Положення кількість годин аудиторних занять в одному кредиті ЄКТС (денна форма навчання) для здобувачів вищої освіти може становити від 33% (1/3) до 50% (1/2).

Відповідно до розділу Х. «Додаткові вимоги до організації освітнього процесу для освітніх програм з підготовки фахівців для професій, для яких запроваджене додаткове регулювання (за необхідності)» Стандарту вищої освіти зі спеціальності 081 Право для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 20.07.2022 р. № 644) для заочної форми навчання передбачається кількість годин в обсязі не менше ніж 1/6 годин аудиторного (контактного) навантаження з навчальних дисциплін від запланованих кредитів ЄКТС.

Застосування даної норми Стандарту відповідає тому, що для здобувачів заочної форми навчання кількість годин аудиторного (контактного) навантаження складає 50% від кількості годин аудиторного (контактного) навантаження на денній формі навчання.

Відповідно до Стандарту обсяг кредитів ЄКТС складає 240 кредитів ЄКТС, при цьому на кожен рік навчання – 60 кредитів ЄКТС. На практику відводиться 20 кредитів ЄКТС, що відповідає в середньому – 5 кредитів ЄКТС на один рік навчання. На один навчальний рік на інші освітні компоненти залишається 55 кредитів ЄКТС. Аудиторне (контактне) навантаження для студентів денної форми навчання складає 1/3 годин з навчальних дисциплін від запланованих кредитів (ЄКТС), а саме – 550 годин. Для заочної форми навчання – 275 годин.

Відповідно до графіку освітнього процесу для денної форми навчання тривалість теоретичного навчання – 32 тижні, що відповідає аудиторному навантаженню в середньому 18 годин на тиждень або 4 години на день. Крім того, окремо на семестровий контроль разом за два семестри – 4 тижні.

Відповідно до Закону України «Про відпустки» та Положення про порядок розробки та затвердження навчальних планів ПУЕТ тривалість лабораторно-екзаменаційних сесій складає: а) для тих, хто навчається на I та II курсах – не більше 30 календарних днів; б) для тих, хто навчається на III і наступних курсах – не більше 40 календарних днів.

Враховуючи, що для здобувачів заочної форми навчання під час проведення лабораторно-екзаменаційних сесій проводяться аудиторні (контактні) заняття та складаються іспити (в середньому в кількості 5 іспитів), для складання яких відводиться окремий день, кількість днів для аудиторних занять залишається: на I та II курсах – 25 днів, на III та IV курсах – 35 днів.

Звіт Експертної групи	Мотивовані зауваження ЗВО до звіту ЕГ
	<p>Застосування вимог Стандарту щодо аудиторного (контактного) навантаження для студентів заочної форми навчання призводить до наступного аудиторного (контактного) навантаження:</p> <ul style="list-style-type: none"> – на I та II курсах: 275 годин/25 днів =11 годин/день; – на III та IV курсах: 275 годин/35 днів =7.8~8 годин/день. <p>Таким чином, аудиторне (контактне) навантаження для студентів заочної форми навчання у порівнянні із денною формою навчання більше в 2-2,75 разів. При цьому на I та II курсі виходячи із кількості годин на день повинно бути по 5-6 пар в день. Враховуючи самостійну роботу, як-то підготовка до складання іспитів, це викликатиме перевантаження студентів.</p> <p>Відтак, зменшення кількості годин аудиторного навантаження для студентів заочної форми навчання пояснюється необхідністю запобігти перевантаженню здобувачів, відтак і порушенню їхніх прав.</p> <p>Навчальним планом з однієї навчальної дисципліни передбачаються або семінарські або практичні заняття. Навчальним планом за ОП передбачаються практичні заняття з дисциплін, де це передбачають переважні форми роботи. Наприклад, мовні дисципліни, Інтернет-технології в юридичній діяльності, Юридична техніка та складання процесуальних документів тощо. Для навчальних дисциплін більш теоретичного спрямування навчальним планом передбачаються, зазвичай, семінарські заняття, що не є перешкодою для застосування різних форм діяльності, у т.ч. вирішення задач. Так само не виключаються діалогічні та інші інтерактивні форми роботи і на лекціях. З більшості навчальних дисциплін кількість семінарських занять перевищує кількість лекційних або є приблизно паритетною.</p>
<p>2. Зміст освітньої програми має чітку структуру; освітні компоненти, включені до освітньої програми, складають логічну взаємопов'язану систему та в сукупності дозволяють досягти заявлених цілей та програмних результатів навчання.</p>	
<p>ОП структурована за роками і семестрами навчання – 4 роки та 8 семестрів (СЛС в ОП, таблиця 2.2). З аналізу СЛС в ОП – у 1-му семестрі здобувачі вивчають ОКП34 Право інтелект власн що порушує логіку вивчення галузей права, оскільки це право є інститутом Цивільного права та оперує поняттями, які засвоюються у курсі Цив право що на ОП за СЛС – у 3-4 семестрах, що однак не відповідає НП за яким ОКП34 – у 5-му семестрі. Згідно з СЛС в ОП у 1-му семестрі вивчається ОКП14 Інформаційне право, в РП (http://surl.li/eswgu) якої є перелік пререквізитів а вони відповідно до СЛС в ОП вивчаються пізніше. В НП 2022 та у самій РобПр вказано що ця ОК вивчається у 7-му семестрі. Згідно з СЛС в ОП у 5-му семестрі вивч 4 ОК і 3 ВД, за НП 2022 – 5 ОК і 3 ВД. Загалом СЛС в ОП та НП не узгоджені між собою. ОК31 Ін мова вивчається упродовж двох семестрів (1-2) і на це відведено 4 кредити. Інші ОК, на вивчення яких 4 кр, вивчаються один семестр як і ОК обсягом 5-6 кр. Упродовж двох семестрів вивчаються лише ОК, обсяг яких 7-8 кр. Відповідно до НП 2022 у 2-му семестрі вивч і Конституційне право України і Порівняльне конституційне право, при цьому, в РобПр Порівн конст пр (http://surl.li/eswtc) Конст</p>	<p>У структурно-логічній схемі освітньо-професійної програми гарантом було допущено технічну помилку (системне зміщення нумерації обов'язкових освітніх компонентів починаючи з ОКП 11, ОКП 11 – це ОКП 12 і т.д.). Під ОКП 34 мається на увазі «Римське приватне право», яке у таблиці освітніх компонентів позначене як ОК 35. Під ОК 14 слід розуміти ОК 13 – «Інтернет-технології в юридичній діяльності». Виключно з цією технічною помилкою пов'язані виявлені неузгодженості.</p> <p>Іноземна мова дійсно 4-кредитна ОК, яка викладається упродовж двох семестрів. Це обумовлено її особливою структурою, яка передбачає лише практичні заняття із тижневим навантаженням 2 год. на тиждень упродовж навчального року. Подібну структуру має ОК «Фізична підготовка, самозахист і домедична підготовка».</p> <p>Щодо «Порівняльного конституційного права» «Конституційне право України» дійсно мало бути визначене як кореквізит. Рекомендація експертів щодо доцільності його зміщення на наступний навчальний рік буде розглянута.</p>

Звіт Експертної групи	Мотивовані зауваження ЗВО до звіту ЕГ
<p>право України позначено як пререквізит, що є логічним оскільки порівняння з іншими державами передбачає, що студенти вже знають Конст право України. Виходячи з СЛС в ОП кількість дисциплін за семестрами різняться: 1 семестр–7дисц, 2–9, 3–7, 4–11, 5–7, 6–9, 7–8, 8–9+Атестація. Положенням про НП (http://surl.li/bdmusc.8) передбачено «загальна кількість ОК, у т. ч. практик та атестації, не повинна перевищувати 16 на навч рік та, відповідно до 8 на семестр».</p> <p>Аналіз змісту ОК дозволяє констат, що у своїй сукупності ОК уможливають досягнення цілей та ПРН водночас зазначимо. У ЗВО є Юридична клініка. Відповідно до п.2.3 Типов положення про Юр клініку ЗВО (http://surl.li/cfmfj) для її повного та ефективного функціонує має проводитися спецкурс «Основи юридичної клінічної практики». У рамках вибірок блоку 1 пропонується «Правничі клініки» однак якщо студенти її не оберуть, зазначений вище припис не буде виконаний, у зв'язку з чим цей курс варто перенести у перелік ОК. Він також повністю забезпечить СК14 та РН 22 «Надавати консультації щодо можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів у різних прав ситуаціях», які не достатньо забезпечені наявними ОК. Наявність юридичних клінічних курсів – вимога Стандартів та процедурн правил акредитації правн шкіл США (http://surl.li/esyys). На забезпечення СК4, 7-13, 15, 16 передусім спрямовані процесуальні галузі. На ОП на їх вивчення: Адмін процес–3 кр, Крим процес–4, Цив процес–5. Аналіз практики свідчить що в інших ЗВО на ці галузі більше кредитів: ЛНУ ім. І. Франка: Крим процес – 6 (http://surl.li/esxyd), НАУКМА: Цив процес–6, Крим процес–6 (http://surl.li/efjal). Сумнівним є забезпечення РН10 в частині вільно спілкуватись ін мовами усно і письмово із застосуван правнич термін. На інмов на ОП відведено 4 кр, у ЛНУ–13, НАУКМА–14.</p>	<p>Нерівномірність розподілу ОК на другому курсі викликана тим, що захист курсових роботи та навчальної практики заплановано на 4-й семестр, хоча курсові роботи виконуються упродовж навчального року, коли вивчаються відповідні навчальні дисципліни (Цивільне право та Кримінальне право). Так само упродовж навчального року відбувається проходження навчальної практики, але її захист заплановано на 4-й семестр. Цей недолік буде враховано та усунуто. Зокрема, шляхом включення курсових робіт як модулів до структури відповідних навчальних дисциплін замість окремих ОК.</p> <p>Щодо рекомендації експертів з приводу включення до числа обов'язкових ОК «Основи юридичної клінічної практики». Теоретичним підґрунтям юридичної клінічної освіти є навчальна дисципліна «Правничі клініки» (пропонується згідно з ОП та навчальних планів як вибіркового освітній компонент), яка орієнтована на розвиток професійних навичок правника працювати з клієнтами, застосовувати отримані теоретичні знання різних галузей права до конкретних обставин реальних справ.</p> <p>Згідно з п.2.3. Типового положення про юридичну клініку вищого навчального закладу України (Наказ МОН № 592 від 03.08.06 року) «відповідно до мети та завдань юридичної клініки вищого навчального закладу, для її повного та ефективного функціонування керівництво юридичної клініки і вищого навчального закладу організовує й забезпечує проведення спецкурсу з «Основ юридичної клінічної практики», де охоплюються засади та функції діяльності юридичних клінік, а також акцентується увага на основних аспектах юридичної практики».</p> <p>Навчальний юридичний центр «Правова СТУДія» з 2017 року є членом Асоціації юридичних клінік України (див. Реєстр юридичних клінік України 2022 рік, с. 35 https://legalclinics.in.ua/wp-content/uploads/2020/11/Reyestr-AYUKU-2022-koriya.pdf). Стандартами діяльності юридичних клінік України, схвалені Всеукраїнським З'їздом Асоціації юридичних клінік України, протокол № 2 від 19 червня 2014 року (п. 3.1.3.) передбачено, що навчальна дисципліна «Основи юридичної клінічної практики» підлягає включенню до навчальних планів ВНЗ чи факультету, який здійснює підготовку фахівців у галузі права, як дисципліна вільного вибору студентів.</p> <p>У зв'язку із вищезазначеним рекомендація щодо внесення до переліку обов'язкових ОК «Основи юридичної клінічної практики» не видається достатньо аргументованою. Крім того такий освітній компонент взагалі відсутній в освітніх програмах НАУКМА та ЛНУ ім. І. Франка на досвід яких часто посилаються експерти. Наголошуємо, що СК14 та РН 22 «Надавати консультації щодо можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів у різних прав ситуаціях» повною мірою забезпечує ОК «Навчальна практика». Рекомендації щодо обсягу кредитів, які відводяться на вивчення процесуальних галузей права заслуговують на увагу, в останній версії ОП така тенденція вже</p>

Звіт Експертної групи	Мотивовані зауваження ЗВО до звіту ЕГ
	<p>простежується (на 1 кредит збільшено обсяг викладання ОК «Цивільне процесуальне право»). Разом із тим слід відзначити, що наведені як приклад відмінності обсягу не видаються критичними.</p> <p>Рекомендації експертів щодо змісту ОП в частині вивчення іноземних мов будуть враховані. Разом із тим зауважимо, що при розробці ОП брався до уваги неоднаковий рівень володіння здобувачами іноземною мовою та, відповідно, їх потенційно неоднакові потреби. Тому як обов'язковий компонент була включена лише одна навчальна дисципліна, яка викладається упродовж року. Разом із тим, у ЗВО забезпечуються широкі можливості щодо додаткового розвитку мовних компетентностей (вибіркові дисципліни з циклів загальних та професійно орієнтованих з урахуванням рівня володіння мовою).</p> <p>Каталог вибірових дисциплін: https://vstup.puet.edu.ua/vybirkovy-dystsypliny-na-2023-2024-n-r-dlya-molodshyh-bakalavriv-bakalavriv/</p>
<p>3. Зміст освітньої програми відповідає предметній області визначеній для неї спеціальності (спеціальностям, якщо освітня програма є міждисциплінарною).</p>	
<p>Зміст ОП відповідає об'єкту вивчення, визначеному, як і вся предмета область, у Стандарті 081 Право для бакалавр рівня ВО. У сукупності ОК забезпечують вивчення права як соціального явища. ОК Теорія держави і права, Конституційне право України, Міжнародний захист прав людини, Філософія права та ін дозволяють студентам засвоїти правові доктрини, цінності і принципи, в основі яких покладені права та основоположні свободи людини. Вивчення основних галузей матеріального і процесуального права, що передбачено НП, загалом дозволяє зрозуміти природу і зміст основних правових інститутів, а також межі правового регулювання різних сусп відносин. На ОП використовується сучасне інформаційно-комунікаційне обладнання, інформаційні ресурси, що застосовуються в правовій діяльності. Разом з тим зазначимо, що обсяг годин на основні галузі права на ОП мінімальний (Цивільне право–8 кр, Кримінальне –7 кр) у порівнянні з іншими ЗВО: ЛНУ ім. І. Франка – Цивільне та Кримінальне по 15,5 кредитів (http://surl.li/esxyd), НАУКМА – Цивільне–19, Кримінальне–14 (http://surl.li/efjal); КНУ ім. Т. Шевченка – по 12 кредитів (http://surl.li/ehgxv). Збільшити обсяг на основні галузі права на ОП можливо шляхом виведення деяких інших ОК до ВД. Так ОКП14 Інформаційне право (4 кр) (РП http://surl.li/eswgu) виходить далеко за межі предметної області (Особливості прав режиму окремих видів інформації. Правове регулювання інформаційн відносин в окремих сферах діяльності), з іншого боку в РП зазначено, що ця ОК забезпечує формування СК4 (здатність застосовувати ЄКПЛ та прецедентну практику ЄСПЛ в частині інформаційних прав), СК8 (здатність використовувати бази даних органів юстиції та інформ технології для здійснення юридичної діяльності) проте аналіз змісту цієї ОК засвідчив, що вона не містить відповідного матеріалу і не може забезпечити ці СК. В РП також вказано що ця ОК забезпечує уведену додатково до Стандарту ДСК18 «Здатність аналізувати окремі види приватноправових відносин, усвідомлювати особливості їх правового регулювання, визначати ефективні способи їх охорони», однак оскільки ні в цій</p>	<p>Не заперечуючи рекомендацій експертів щодо можливої доцільності винесення окремих ОК у число вибірових та відповідного обсягу кредитів на вивчення Цивільного та Кримінального права, зауважимо, що в межах дисципліни Інформаційне право дійсно формуються заявлені у робочій програмі елементи СК 4 (зокрема, у межах теми 4 (питання доступу до публічної інформації); та, більшою мірою, теми 11 (захист персональних даних); частково СК8 (теми 13 і 14, щодо електронного урядування та сервісів надання електронних послуг, електронного документообігу, КЕП тощо). Безумовно, цей ОК є одним з сукупності ОК для формування означених СК, однак його місце в ОП обумовлено врахуванням особливостей сучасних тенденцій розвитку спеціальності в контексті формування інформаційного суспільства.</p> <p>Щодо Цивільного права слід зауважити, що при визначенні обсягу цього освітнього компонента розробники ОП виходили з підходу дуалістичності приватного права, який наразі закріплено у структурі національного законодавства (наявність Цивільного та Господарського кодексів). Відтак, певна кількість питань приватного права (зокрема, правовий статус юридичних осіб, окремі види зобов'язань) додатково і розглядається більш детально в межах навчальної дисципліни «Господарське право» (5 кредитів), яка є обов'язковою. Окрема підгалузь Цивільного права – Право інтелектуальної власності – виокремлена в окрему обов'язкову навчальну дисципліну (3 кредити). Вважаємо, що в сукупності вказані ОК дозволяють сформувати визначені стандартом компетентності та ПРН. Також слід враховувати, що наразі окремим ОК обсягом 1 кредит є Курсова робота з цивільного права, яка в окремих із наведених прикладів включена до структури навчальної дисципліни, тобто частина кредитів, які не завжди конкретно визначені у ОП та НП, припадає саме на неї (наприклад, ЛНУ ім. І. Франка – https://law.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/09/navchalnyu-plan-Bakalavr-2022.pdf).</p>

Звіт Експертної групи	Мотивовані зауваження ЗВО до звіту ЕГ
<p>ДСК ні у додатковому РН не конкретизовано про які види відносин йдеться, ці ДСК і ДРН можуть забезпечити й інші ОК. В ОП уведено ОКП16 Криміналістика що узгоджується з вітчизняною практикою формування змісту бакалаврських ОП Право, проте, в РП цієї ОК (http://surl.li/esytx) зазначено, що вона забезпечує СКЗ «цінування та повага до гідності людини як найвищої соціальної цінності, розуміння її правової природи» та ДСК17 «знання, розуміння та цінування плюралістичності світоглядних і теоретико-методологічних засад досягнення стійких позитивних змін національного та міжнародного правопорядку». Виходячи зі змісту РП, незрозуміло якими темами вона забезпечує ці компетентності, а ЗК можуть бути забезпечені й іншими ОК. ОКП8 Адвокатура України та ОКП30 Нотаріат з урахуванням того, що одразу після закінчення бакалавр ОП випускники не можуть працювати ні адвокатами ні нотаріусами теж варто винести у ВД.</p>	<p>Водночас слід зауважити, що варіант розширення Цивільного права за рахунок скорочення/поглинання суміжних навчальних дисциплін заслуговує на увагу та його доцільність буде розглянута у ході оновлення ОПП.</p> <p>При визначенні обсягу ОК «Кримінальне право» було взято до уваги досвід різних правничих шкіл, зокрема і НАУКМА. Однак, очевидно, має місце розбіжність даних. На офіційному веб-сайті факультету правничих наук КМА зазначено, що Кримінальне право викладається у обсязі 8 кредитів (6+2) (https://law.ukma.edu.ua/courses/kryminalne-pravo/).</p> <p>Криміналістика на факультеті правничих наук КМА викладається у обсязі 3 кредитів (https://law.ukma.edu.ua/courses/kryminalistyka/); у Національному технічному університеті «Дніпровська політехніка» – у обсязі 4 кредитів (https://bit.ly/3xPIViO).</p> <p>Пропозиція щодо винесення ОК 8 «Адвокатура України» та ОКП 30 «Нотаріат» до вибіркових є обґрунтованою і буде розглянута у ході перегляду та оновлення ОП. Включення цих освітніх компонент до ОП було обумовлено прагненням дати здобувачам достатньо глибоке розуміння основних правничих професій для усвідомленого вибору освітньої траєкторії при вступі до магістратури.</p>
<p>4. Структура освітньої програми передбачає можливість для формування індивідуальної освітньої траєкторії, зокрема через індивідуальний вибір здобувачами вищої освіти навчальних дисциплін у обсязі, передбаченому законодавством.</p>	
<p>У процесі навчання на ОП загалом створюються умови для реалізації права здобувачів на формування ІОТ. У ЗВО є Положення про порядок вибору здобувачами ВО вибіркових НД (http://surl.li/arkqh). Згідно з п.6.2 цього Положення «Студенту пропонується реалізувати свій вибір шляхом: вибору НД із переліку дисциплін, що формують проф компетентн (ДПК), що сприяють поглибленій підготовці за ОП або спеціалізацією та визначаються його проф інтересами; вибору НД із переліку дисциплін, що формують загальні компетентн (ДЗК), що сприяють здобуттю додаткових ЗК». Цей підхід слід переглянути, оскільки одна і та сама дисципліна може формувати і загальні і проф компетентн, з іншого боку ВД не мають забезпечувати компетентності та ПРН. В ОП дисципліни вільного вибору як і обов'язкові поділені у два цикли – загальної та проф підготовки. До циклу загальної віднесено 4 окремі дисципліни і 2 вибіркові блоки по 2 дисциплін, до циклу проф – 11 вибіркових блоків по 2 дисципліни. Відповідно до п.6.13.7 Положення про організацію освітнього процесу (http://surl.li/arbao) «за рахунок вибіркової складової в НП пропонуються загальноуніверситетські або професійні вибіркові освітні компоненти, а також можуть бути запроваджені спеціалізовані (профільовані) блоки (пакети) НД». Зазначені Положення необхідно узгодити. Аналіз переліку запропонованих загальноуніверситет дисц засвідчив що значна частина з них є не загальними за своїм змістом а пов'язані зі специфікою ПУЕТ (економіка підприємства, бух облік, комерційна логістика) (http://surl.li/eszjs). Щодо блоків, здобувач має обрати 1 дисципліну з двох. Вважаємо що така модель вибірковості обмежує відповідне право здобувачів освіти. У вітчизняних ЗВО все більше</p>	<p>Обґрунтування щодо втіленої на ОП моделі вибірковості було надано Експертній групі та додано нею до її Звіту. Як показують результати опитувань, здобувачі вважають, що можливість формування індивідуальної освітньої траєкторії їм забезпечується, головним чином, через «Вибір навчальних дисциплін». Рекомендація щодо формування єдиного списку дисциплін на семестр (з урахуванням факту вивчення необхідних прекурсивів) буде врахована. Технічних чи організаційних перешкод для організації вибору кількох дисциплін (однакового обсягу та з однаковими формами контролю) зі списку немає. Одна із причин застосування чинного підходу полягала у спрощенні вибору за рахунок застосування дихотомічного поділу.</p> <p>Згідно з рекомендаціями Нацагентства щодо застосування критеріїв оцінювання якості ОП, затвердженими 17.11.2020 р. пропонування для вибору кількох різних ОК (блоків), які спрямовані на досягнення одного й того ж програмного результату навчання розглядається як допустимий варіант, більш того, як такий, що надає можливість забезпечення окремих ПРН за допомогою виключно вибіркових освітніх компонентів («за умови пропонування для вибору кількох різних ОК (блоків), які спрямовані на досягнення одного й того ж програмного результату навчання», с. 14-15).</p> <p>Щодо рекомендації відмовитися від поділу вибіркових дисциплін на загальні та професійної підготовки – такий підхід не цілком узгоджується з практикою значної кількості ЗВО, що здійснюють підготовку за ОП «Право», тому є дискусійним і потребує більш детального вивчення. У ЗВО, які спеціалізуються</p>

Звіт Експертної групи	Мотивовані зауваження ЗВО до звіту ЕГ
<p>поширюється практика формування єдиного/загального переліку ВД без будь-якого розподілу. На фокус-групі здобувачі пояснили, що вибір здійснюють у своєму електронному кабінеті. Деякі студенти вивчали не ті дисципліни, які обрали тому, що не сформувалася група. Випускники-заочники на зустрічі зазначили що обирали двічі (згідно з Положенням ВД обираються двічі), з них один раз не вдалося через технічні проблеми. На запит ЕГ надано Індивідуальні плани, які передбачені Положенням про організацію освітнього процесу (http://surl.li/arbao) п.6.14.1-6.14.8. Інд плани мають електронний формат, в якому не зрозуміло, які дисципліни є обов'язковими, а які вибірковими, а також чи виконує студент цей план (немає оцінок і їх виставлення не передбачено самою формою ІП), хоча наприклад у Програмі виробн бакалавр практики вказано (с.27) «Підсумкова оцінка заноситься до відомості обліку успішності та до інд навч плану здобувача ВО». Згідно з п. 6.14.4 Положення, здобувач формує Інд план особисто під керівництвом куратора. На зустрічі деякі здобувачі вказали що не бачили свій Інд план. Передбачена можливість навчання студентів за індивідуальним графіком та вільне відвідування навчальних занять (http://surl.li/bdjgl). Здобувачі можуть обирати тему курсової роботи з тих що запропоновані викладачем.</p>	<p>виключно чи переважно на підготовці здобувачів за ОП «Право» такий підхід застосовується частіше, але і перелік вибіркового освітніх компонентів там нерідко є «вужчим», ніж пропонується згідно з підходом, що застосовується на акредитованій освітній програмі.</p> <p>Пропозиції щодо удосконалення функціоналу електронного кабінету щодо відображення індивідуального плану здобувача та його форми будуть розглянуті. Наразі одночасно з електронним індивідуальним планом здобувача використовуються паперові у формі залікових книжок, куди і заносяться підсумкові оцінки здобувачів.</p> <p>Із зауважень експертів не вбачається обґрунтування наявності системних чи істотних порушень прав здобувачів щодо формування індивідуальної освітньої траєкторії. Заклади вищої освіти використовують різні моделі організації вибіркового дисциплін, що є відображенням їх свободи.</p> <p>Щодо вибору тем курсових робіт варто додати, що Методичні рекомендації щодо виконання курсових робіт передбачають не лише можливість обирати тему курсової роботи з тих що запропоновані викладачем, але і можливість та механізм, яким чином здобувачі можуть запропонувати свою тему, зокрема, міждисциплінарну (закріплюється за ним рішенням кафедри на підставі заяви з обґрунтуванням вибору такої теми після її узгодження з керівником за умови її відповідності змісту програм із навчальної дисципліни). Наприклад, http://pravo.puet.edu.ua/files/lic2020/mr-krzp-b.pdf, с. 9.</p>
<p>5. Освітня програма та навчальний план передбачають практичну підготовку здобувачів вищої освіти, яка дозволяє здобути компетентності, необхідні для подальшої професійної діяльності.</p>	
<p>На практ підготовку в ОП відведено 20 кредитів що на 5 перевищує обсяг у Стандарті. На ОП 4 види практики: виробн (2-й сем, 7 кр), навч (4 сем, 4 кр), виробн у суд і правоохорон органах (6 сем, 5 кр), виробн бакалавр (8 сем, 4 кр). Наявність практики в суд і правоохорон органах відповідає вимозі Стандарту. До кожного виду практики є програма. Відсутня наскрізна програма, передбачена Положенням про проведення практики студентів ЗВО України (http://surl.li/ctwnn). Відповідно до п.1.5 цього Положення, саме на основі наскрізної програми розробл роб прогр відповідних видів практики. Аналіз наявних програм засвідчив, що деякі вимоги до знань та умінь студентів не відрізняються на 1 та 4 курсах, а наскрізна програма дозволила б диференціювати вимоги, завдання, зміст практик. Так, завдання виробн практики «удосконал вміння здобувачів ВО правильно аналізувати практ юрид ситуації, тлумачити та застосов закони» і «5.2.5. Коротка хар-ка вивчених студентом цивільн, господ та ін справ, договорів, претензій, у провадженні та розгляді яких брав участь студент» не відповідає рівню знань та умінь першокурсн, вони ще не вчили основні галузі права, виходячи з чого могли б аналізувати юрид ситуації. Слід диференціювати і завдання «ознайомлен здобувачів з організаційно-правов засадами діяльн органів держ влади,..» яке для 1 і 4 курсів однакове. Тривалість практик не відповідає обсягу у кредитах: на виробн практ – 5 тижнів і 7 кр, на інші</p>	<p>Рекомендація щодо розробки наскрізної програми практик буде врахована. Однак слід зауважити, що «Положення про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України» датоване 1993 роком і з 1994 року не оновлюється. Окремі його положення не узгоджуються з актуальними нормативними актами вищої юридичної сили. Жоден інший нормативний акт обов'язковості наскрізної програми практики не встановлює.</p> <p>Загальні питання організації, проведення, підведення підсумків та матеріального забезпечення практичної підготовки здобувачів вищої освіти у ЗВО врегульовані «Положенням про проведення практики здобувачів вищої освіти» (доступне на сайті ЗВО у розділі «Публічна інформація»: http://puet.edu.ua/sites/default/files/polozhennya_pro_provedennya_praktyky_stud._2020.pdf). Положення не передбачає наявності наскрізної програми практики.</p> <p>Щодо питання диференціації знань та умінь здобувачів 1 та 4 курсів, які направляються для проходження практики слід зауважити, що повна чи тотожність окремих із них є цілком об'єктивною. Крім того, мова йде не про вимоги, які висуваються до здобувача напередодні практики, а про знання та вміння, які мають бути сформовані за наслідками її проходження.</p>

Звіт Експертної групи	Мотивовані зауваження ЗВО до звіту ЕГ
<p>три практики – по 4 тижні, при цьому щодо двох видів – по 4 кр, виробн бакалавр – 5 кр. В усіх програмах практики: «Тривалість робочого дня студента-практик встановлюється згідно з НП» однак НП не встановлює тривалість роб дня і це питання залишається незрозумілим для здобувача. Щодо тривалості практики не узгоджені програми та НП: згідно з НП виробн бакалавр – 4 тижні, у програмі – 3. Звіти з практик неякісні так у Звіті Ю. В. Мироненко з виробн бакалавр практики 2022 (яка за НП проходить у травні 4 тижні) вказано що проходила з 14 по 18 лютого 2022 а захист був у квітні. Також вказано, що «Зміст практики відповідає вимогам передбаченим варіативн частиною освітньо-кваліфікац характеристики бакалавра прав-ва», що принципово застаріло. У ЗВО укладено договори з різними базами практик (надано на запит ЕГ). На зустрічі з НПП вказали що на заняттях пропонують студентам практик завдання що теж сприяє у формуванні навичок. Роботодавці не вказали що у здобувачів які приходять на практику не вистачає практик умінь. У ЗВО є навч юрид центр «Правова СТУДія» (Юр клініка, яка входить до Асоціації юр клінік України (https://legalclinics.in.ua/tsentralnyj-region/)). Відповідно до Полож про Правову студію (надано на запит ЕГ) керівництво нею здійснює завідувач, проте на зустрічі з доп персон зазначено що практикою у т.ч. й у прав студії займається Керівник виробн практик центру зв'язків з виробн. Правова СТУДія є базою для проходження навч практики у 4 сем. Організація роботи в цій Юр клініці не відповідає Типовому положенню про Юридичну клініку ЗВО</p>	<p>Наприклад, у результаті успішного проходження виробничої практики майбутні бакалаври спеціальності 081 «Право» повинні знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> – місце відповідного органу проходження виробничої практики у системі органів державної влади та органів місцевого самоврядування. вміти: – вільно володіти державною мовою, риторикою, прийомами і методами публічного виступу, навичками спілкування у професійній, суспільно-політичній, адміністративно-правовій сферах; <p>Водночас убачається неоднаковий рівень сформованості відповідних знань і вмінь для здобувачів 1 і 4 курсу, передбачається їх поступальний розвиток та вдосконалення.</p> <p>Щодо завдань різних практик вважаємо за необхідне звернути увагу, що від здобувачів 1 курсу не вимагається аналіз цивільних, господарських та інших справ..., вимагається їх «коротка характеристика», що вимагає загальних знань з теорії права, розуміння структури системи права України, уважності до деталей (п. 5.2.5 Програми процитовано вірно, але інтерпретація завдання не зовсім коректна).</p> <p>Завдання «ознайомлення здобувачів з організаційно-правовими засадами діяльн органів держ влади,...» для практик 1 і 4 курсу однакове, але бази практик при цьому, зазвичай, різні. Завдання передбачає ознайомлення з організаційно-правовими засадами діяльності конкретної бази практики, у т.ч. локальними актами, засвоєння яких у багатьох випадках є умовою допуску практиканта до виконання якихось практичних функцій.</p> <p>Щодо зауваження експертів з приводу невідповідності тривалості практик обсягу в кредитах слід пояснити, що при визначенні обсягу практики розробники ОП прагнули враховувати окрім безпосередньої тривалості практики навантаження на здобувача у ході її проведення, зокрема, час, який необхідно буде додатково витратити на виконання завдань чи підготовку до їх виконання, на підготовку звіту. Більш значимий обсяг практики (у кредитах) для здобувачів 1 курсу обумовлений не лише її тривалістю (5 тижнів), але і тим, що виконання завдань, підготовка звіту здійснюються ними вперше та об'єктивно зумовлюють більші витрати зусиль і часу. Так само складнішими для здобувачів (за їх відгуками) є завдання у ході проходження практики в судових та правоохоронних органах та підготовка звіту за її підсумками.</p> <p>Навчальна ж практика на 2-му курсі не передбачає самостійного виконання здобувачами функцій працівника, звіт готується безпосередньо у ході її проходження у вільний від консультування час. Так само очікується, що значно менше часу вимагає підготовка звіту випускника за результатами виробничої бакалаврської практики.</p>

Звіт Експертної групи	Мотивовані зауваження ЗВО до звіту ЕГ
	<p>Щодо виробничої бакалаврської практики у Програмі виробничої бакалаврської практики допущено описку, яку буде неодмінно виправлено. Тривалість практики становить 4 тижні, що відображено у навчальному плані.</p> <p>Порушені експертами питання щодо тривалості робочого дня здобувача у ході проходження практики врегульовує «Положення про проведення практики здобувачів вищої освіти» ПУЕТ . П. 5.11 Положення встановлює, що тривалість робочого часу здобувача вищої освіти під час проведення навчальних практик не повинна перевищувати 36 академічних годин на тиждень, під час проведення виробничих практик – тривалості робочого дня з урахуванням віку здобувачів освіти відповідно до законодавства. Під час проходження практики здобувачі освіти повністю підпорядковуються внутрішньому трудовому розпорядку бази практики (цим, до речі, обумовлено необхідність знайомства з цим документом на кожній базі практики).</p> <p>Кожна Програма практики обов'язково передбачає посилання на локальні акти ЗВО, які врегульовують загальні питання організації практики, зокрема, і на згадане Положення. Тож ця інформація є відкритою і доступною здобувачам.</p> <p>Щодо зауваження з приводу якості звітів за результатами проходження практики зазначаємо, що зразкові звіти дійсно не відбиралися, що відображається, зокрема, і у оцінках за результатом проходження практики. Було відскановано загалом 12 звітів, обраних довільно. Із них 7 – з оцінкою відмінно, 5 – добре. Зважаючи на те, що керівники від баз практик практично завжди рекомендують оцінку відмінно, її зниження, зазвичай, є наслідком неналежної підготовки звітів. Зауважуємо, що наведений експертами як приклад «неякісного» звіт про проходження Ю.В. Мироненко (у частині порушення термінів) є документом здобувачки заочної форми навчання, що відображено на титульному аркуші звіту. Строки проходження практик для здобувачів заочної форми навчання скорочені.</p> <p>Організація роботи в юридичній клініці буде проаналізована, зокрема, на предмет відповідності її положення типовому. З 2021 року юридична клініка очікує на проведення заплановано моніторингу її діяльності з боку АЮК, який не відбувся у зв'язку з санітарними обмеженнями, а у подальшому – внаслідок запровадженням воєнного стану.</p> <p>Разом із тим із зауважень експертів не вбачається чи має організація роботи в Юридичній клініці пряме відношення до підкритерію 2.5.</p>
<p>6. Освітня програма передбачає набуття здобувачами вищої освіти соціальних навичок (soft skills), що відповідають заявленим цілям.</p>	
<p>На ОП забезпечено умови для набуття здобувачами ВО soft skills, загальних компетентностей, закріплених в ОП на основі Стандарту ВО для спеціальності 081 Право першого (бакалаврського) рівня. У формуванні soft skills на ОП сприяють не тільки обов'язкові, але й вибіркові НД. Соціальні навички/компетентності розвиваються як у процесі теоретичного навчання, так і під час практичної підготовки. ЗК 4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово,</p>	<p>Погоджуємося, що повноту набуття soft skills в межах ЗК, СК та ПРН забезпечує набір обов'язкових ОК ОП у цілому (включно із застосовуваними формами та методами організації навчального процесу). Разом з тим, у здобувачів ВО створені можливості для формування м'яких навичок шляхом участі в конкурсах студентських наукових робіт, виступів на міжнародних</p>

Звіт Експертної групи	Мотивовані зауваження ЗВО до звіту ЕГ
<p>розвивається у здобувачів під час вивчення усіх НД, коли студенти читають, відповідають усно та письмово, деякі пишуть тези. Практично всі професійні (правничі) дисципліни забезпечують такі ЗК, як: ЗК11. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства; усвідомлення цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідності його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні (особливо Конституційне право України, Порівняльне конституційне право), ЗК12. Здатність усвідомлювати рівні можливості та гендерні проблеми, ЗК14. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності. Разом з тим, посприяти у формуванні ЗК1 в частині здатності зберігати та примножувати культурні цінності і досягнення суспільств, могли би суспільно-гуманітарні дисципліни, які власне варто у перелік обов'язкових компонентів. Такі ЗК, як: ЗК6. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології, ЗК7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями, ЗК8. Здатність бути критичним і самокритичним, ЗК9. Здатність працювати в команді – забезпечуються не стільки змістом, скільки методами і технологіями навчання і викладання, використовуваними в освітньому процесі. Безпосередньо під час практики у здобувачів формуються ЗК2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях, а також здатності адаптуватися до нових ситуацій у професійній діяльності, до формування культури мислення та поведінки, до усних та письмових комунікацій у професійному середовищі, вміння залагоджувати конфлікти. Організуючи свою навчальну діяльність згідно з графіком навчального процесу, навчальним планом, розкладом екзаменаційної сесії, виконуючи різні види робіт, у студентів формуються soft skills управляти своїм часом, розуміти важливість дедлайнів.</p>	<p>науково-практичних конференціях, участі у заходах дозвілля від органів студентського самоврядування тощо. Тому підхід щодо обов'язкового виокремлення самостійних ОК соціально-гуманітарного спрямування у ЗВО, що здійснюють підготовку за ОП «Право» не є безальтернативним. Наприклад, ОП «Право» у НАУКМА не передбачає виокремлення обов'язкових ОК «Історія та культура України» чи подібних (https://bit.ly/3YXIwXm). Формування необхідних компетентностей здобувача здійснюється за допомогою дисциплін історико-правового спрямування («Історія держави і права України», «Історія правових вчень» тощо).</p>
<p>8. Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) реалістично відбиває фактичне навантаження здобувачів, є відповідним для досягнення цілей та програмних результатів навчання.</p>	
<p>3 СЛС в ОП кількісно за роками й семестрами навчання компоненти розподілені нерівномірно. 1-й рік: 1 сем–7дисцн, 2–9 разом – 16; 2 рік: 3 сем–7 дисц, 4–11 разом 18; 3 рік: 5 сем–7 дисц, 6–9 разом 16; 4 рік: 7 сем–8 дисц, 8–10 разом 18. Положення про НП (http://surl.li/bdmus.c.8) «загальна кількість ОК, у т. ч. практик та атестації, не повинна перевищувати 16 на навч рік та до 8 на семестр». Цій вимозі не відповідає загальн обсяг ОК у 2, 4, 6 і 8 сем, а також за 2 та 4 роки навч. Суттєво понад норму здобувачі перевантажені у 4 (11 ОК) та 8 (10 ОК) сем, при тому що у 8 сем атестація. Кількість дисциплін перевищує норму відповідно не дотрим і норма щодо 8 форм контролю на сем отже студенти перевантажені і формами контролю. Щодо 4 семестру в якому проходять навч практик. Відповідно до НП вона у травні-червні 4 тижні. На зустрічах з гарантом, НПП, здобувачами, адмін персон, перегляді МТБ зазнач що проходять її студенти упродовж усього семестру для забезпечення роботи Правової СТУДІЯ (Юр клініки). Згідно з п.4.4 Положення про Правову СТУДІЯ її діяльність забезпечують студ-практик 2 курсу. Відповідно до п.4.4 Типового положення про Юр клініку ЗВО (http://surl.li/cfmfj) «Консультантами юр</p>	<p>Висновки експертів слушні в частині доволі значного, але, на думку робочої групи, допустимого навантаження на здобувачів на другому курсі. Це обумовлено, зокрема, тим, що саме на цей курс припадає початок вивчення основних фундаментальних навчальних дисциплін. Разом із тим, нерівномірність розподілу форм контролю у більшості випадків є формальною (не позначається на нерівномірності навантаження на здобувача з огляду на те, що регулюється ним упродовж року самостійно: написання курсової роботи, графік проходження навчальної практики упродовж навчального року може бути змінений з ініціативи здобувача), обумовлена тим, що саме на другий семестр навчального року, як правило, плануються публічні захисти курсових робіт та практик. Вибір тем для написання курсових робіт з Теорії держави і права на першому курсі відбувається на початку навчального року, написання здійснюється упродовж навчального року, а публічний захист – наприкінці навчального року.</p>

Звіт Експертної групи	Мотивовані зауваження ЗВО до звіту ЕГ
<p>клініки є студенти старших курсів». У програмах практики не вказана тривалість дня під час практики. У Положенні про провед практики лише зазначено п.5.11. Тривалість роб часу ЗВО під час навч практик не повинна перевищ 36 академ год на тиждень» (http://surl.li/arkrf). У Програмі навч практики (http://surl.li/etiok с.9-10) «Практика проводиться на базах практики без відриву від теорет навчання. Базами є навч юрид центр «Правова СТУДія» і центри надання безоплат прав допомоги». Її обсяг становить 4 кр ЄКТС (120 год). Із спілкування на зустрічах: студенти в один і той самий день мають відвідувати і аудиторні заняття і бази практик та виконувати завдання на них (у цьому семестрі СЛС передбачає 11 компон). ЕГ надано «Інформація про навч практику в Юр клініці ПУЕТ» (у додатках до звіту) де зазначено «Графік роб часу студ-практик навч юр центру: пн.-пт. 10.00-16.00 год» тобто 6 год перебування студента в Юр клініці при тому, що він/вона має ще відвідати аудит заняття в той же день. На зустрічах з НПП та доп персон вказали, якщо практикант задіяний з клієнтом може не виходити на пару за розкладом, матеріали викладуть у дистанц курсі, що пояснив студентоцентрованим підходом. Така модель, крім того що перевантажує студента, шкодить якості освіти, адже відвідування аудиторн занять є обов'язковим для здобувача і виконання цього обов'язку не повинні шкодити інші форми навчання. На ОП передбач 5 курсов робіт по одному кредиту. Такий обсяг відповідає Положенню про порядок розробки та затвердження НП (http://surl.li/bdmus с.8) де «кількість кредит на курс роб може становити від 0,5 кредитів ЄКТС» проте варто провести дослідж у ЗВО чи дозволяє обсяг часу в 1 кр тим більше 0,5 якісно виконати дослідження навіть і на рівні курс роботи. (НАУКМА – 1 курс робота 3 кр (http://surl.li/efjal).</p>	<p>Вибір тем та для написання курсових робіт з Цивільного права та Кримінального права на другому курсі відбувається на початку навчального року та здійснюється упродовж навчального року (у ході вивчення відповідних дисциплін), а публічний захист – наприкінці навчального року. Навчальну практику здобувачі другого курсу проходять упродовж чотирьох тижнів упродовж навчального року (за індивідуальним графіком її проходження), публічний захист звітів заплановано на 2-й семестр.</p> <p>Щодо третього курсу, очевидно, має місце технічна помилка: у 5 семестрі – 9 навчальних дисциплін (один із освітніх компонентів – курсова робота з Господарського права), у 6 семестрі – 7 (один із ОК – практика в судових і правоохоронних органах).</p> <p>Щодо четвертого курсу, очевидно, має місце арифметична помилка: 7 семестр – 9 дисциплін (одна із них – курсова робота з Міжнародного публічного права), 8 семестр – 8 дисциплін (включно із виробничою бакалаврською практикою) + атестаційний екзамен.</p> <p>Щодо зауважень експертів з приводу організації роботи юридичної клініки та проходження практики у ній слід зауважити наступне.</p> <p>Експертами неодноразово зверталася увага на організацію роботи юридичної клініки ПУЕТ та організацію проходження практики у ній (підкритерії 2.2, 2.5, резюме до критерію 2 тощо). У ЗВО функціонує юридична клініка – Навчальний юридичний центр «Правова СТУДія», який з 2017 року є членом Асоціації юридичних клінік України. Експерти відзначають, що відповідно до Типового положення про юридичну клініку вищого навчального закладу України (Наказ МОН № 592 від 03.08.06 року) (далі – Типове положення) постійне чергування клініцистів у ній забезпечують студенти старших курсів. Ця вимога Типового положення дотримується. До 30 червня 2022 року завідувачем «Правової СТУДії» був призначений студент групи ПР6-41 Вадим Бойко (нині – магістрант), яким здійснювалося відповідне чергування та виконання інших функціональних обов'язків.</p> <p>Членство в Асоціації юридичних клінік України дає підстави керуватися в роботі навчального юридичного центру «Правова СТУДія» Стандартами діяльності юридичних клінік України, схваленими Всеукраїнським З'їздом Асоціації юридичних клінік України, протокол № 2 від 19 червня 2014 р. (далі – Стандарти). Стандарти вміщують визначення термінів, зокрема: «консультант юридичної клініки – особа, яка є фахівцем в галузі права і працює в юридичній клініці для набуття досвіду юридичної професії»; «клінічна практика – це практика, що відбувається без відриву від навчального процесу протягом навчального року і яку, за дотримання певних умов, може бути зараховано, як проходження академічної практики»; «юридична клініка – це структурний підрозділ вищого навчального закладу України III-IV рівнів акредитації, що здійснює підготовку фахівців у галузі знань «Право», утворений як база для</p>

Звіт Експертної групи**Мотивовані зауваження ЗВО до звіту ЕГ**

практичного навчання та проведення практики студентів шляхом надання безоплатної правової допомоги та здійснення правопросвітньої діяльності». Водночас, Стандарти не містять вимоги «постійного чергування у клініці клініцистів студентів старших курсів». Наявність постійної клієнтської бази, її поступове розширення, що обумовлює актуальність клінічної практики, є підставою для розподілу чергування студентів у «Правовій СТУДІЇ» упродовж всього навчального року.

Не зовсім коректним є висновок щодо організації проходження навчальної практики здобувачами. Експерти зазначають, що «проходять її студенти упродовж усього семестру для забезпечення роботи Правової СТУДІЇ». Однак програмою навчальної практики та Наказом ректора по ПУЕТ зазначені конкретні строки проходження практики кожним здобувачем впродовж 4 тижнів. Так, наказом ректора по Вищому навчальному закладу Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі» «Про направлення на практику студентів 2 курсу Навчально-наукового інституту денної освіти у 2022-2023 навчальному році» № 315-С від 01 вересня 2022 року затверджено розподіл студентів на навчальну практику та встановлено індивідуальні графіки навчання студентів на період проходження практики (наказ було надано експертам за усним запитом). Студенти ознайомлюються з наказом ректора та програмою практики не пізніше ніж за три дні до початку навчальної практики. Викладачі, залучені до викладання на 2 курсі, старости груп отримують копію наказу ректора, що докладаються до журналу академічної групи та «убезпечують» студента-клініциста від наявності «пропусків з неповажних причин».

У ПУЕТ функціонує «Порядок навчання студентів за індивідуальним графіком та вільне відвідування навчальних занять» (http://puet.edu.ua/sites/default/files/poryadok_nadannya_studentu_prava_na_vilne_vidviduvannya_zanyat.pdf), відповідно до якого «право на навчання за індивідуальним графіком та вільне відвідування навчальних занять мають студенти усіх курсів на підставі: поєднання навчання з роботою за фахом; проходження виробничої практики або стажування за кордоном; догляду за дитиною віком до 3-х років; вагітності та пологах; стану здоров'я; інших причин». Наявність індивідуального графіку на період проходження навчальної практики надає можливості для професійного зростання студента.

У зв'язку із цим висновок про «перевантаження здобувачів освіти під час практики на 2 курсі» є не достатньо обґрунтованим. Перебування на практиці у юридичній клініці не передбачає постійного виконання функціональних обов'язків. Відповідно до п. 5.2. Типового положення «студент-консультант має право одержувати знання та практичні навички для застосування на практиці і використання у майбутній професії». У вільний від консультування час, здобувачі мають можливість доєднуватися до занять онлайн (у ЗВО реалізована

Звіт Експертної групи	Мотивовані зауваження ЗВО до звіту ЕГ
	<p>змішана організація навчального процесу, коли до аудиторних занять можуть доєднуватися здобувачі, які перебувають поза аудиторією, зокрема, на навчальній практиці, чи, навіть, за межами території України). Здобувачі вдаються до самоорганізованого здобуття неформальної та/або інформальної освіти. Це той вищезазначене спричиняє підхід, згідно з яким навчальна практика здобувачів проводиться на базах практики без відриву від теоретичного навчання, в межах автономії ЗВО. Відповідно до п. 3.5. Положення про проведення практики здобувачів вищої освіти (http://puet.edu.ua/sites/default/files/polozhennya_pro_provedennya_praktyky_stud._2020.pdf) «навчальна практика може проводитись паралельно з навчальними заняттями з урахуванням розподілу бюджету часу здобувачів освіти».</p> <p>Отже, висновок ЕГ про те, що «організація практики на 2-му курсі (4 семестр) ... не відповідає локальним актам ПУЕТ» не відповідає дійсності.</p> <p>Питання щодо обсягу навчального навантаження на написання курсової роботи вирішується у ЗВО України по різному. Наприклад у КПІ, НАУ на курсову роботу відводиться 1 кредит; в ОНЮА за ОП, які передбачають КР вона включена в структуру відповідних навчальних дисциплін і на неї відводиться 0,5 кредити (https://bit.ly/3XOIgIU); у Дніпровській Політехніці на написання КР також відводиться 0,5 кредити (https://bit.ly/3xPIViO).</p>
Критерій 4. Навчання і викладання за освітньою програмою	
1. Форми та методи навчання і викладання сприяють досягненню заявлених у освітній програмі цілей та програмних результатів навчання, відповідають вимогам студентоцентрованого підходу та принципам академічної свободи	
<p>ЕГ встановила, що форми та методи навчання і викладання сприяють заявленим в ОП цілям навчання та ПРН. На ОП використовуються як традиційні методи (лекції, семінарські, практичні, самостійна та індивідуальна робота), так і інноваційні інтерактивні методи навчання (презентації, кейси, ігрові форми, дискусії та дебати, моделювання ситуацій тощо).</p> <p>Оптимальні методи навчання обирає викладач згідно з силабусом навчальної дисципліни та РПНД із метою досягнення здобувачами програмних результатів навчання. Відповідність методів навчання і викладання відображено в силабусах і РПНД, які проходять процедуру затвердження методичною секцією кафедри правознавства згідно з встановленими локальними актами: (Положенням про силабус: https://bit.ly/36urg1Y); (Положенням про робочу програму навчальної дисципліни: https://bit.ly/3XqBg5k); Положенням про організацію освітнього процесу» від 20.05.2020р., (https://bit.ly/3IFOJln. Методи навчання і викладання відповідають вимогам студентоцентрованого підходу а саме: створюють умови для формування індивідуальних освітніх траєкторій, сприяють здійсненню студентом права вільного вибору вибіркової складової навчального плану ОП, дозволяють самостійно здійснювати вибір тем досліджень курсових робіт, наукових робіт, есе та місць проходження практики, що було з'ясовано ЕГ під час зустрічі зі здобувачами та НПП.</p>	<p>Вдячні за ґрунтовний аналіз.</p> <p>Звертаємо увагу на те, що згадана у звіті ЕГ учасниця планової фокус-групи здобувачів К. Мельник є здобувачкою заочної форми навчання.</p> <p>У додаткових спостереженнях було вказано, що жоден здобувач заочної форми на заплановану зустріч не з'явився.</p>

Звіт Експертної групи	Мотивовані зауваження ЗВО до звіту ЕГ
<p>Принципи академічної свободи за ОП реалізуються через проблемно орієнтоване навчання студентів, зокрема через варіативність в ЗВО на різних рівнях – пропонується вибір між усною відповіддю й письмовою, вибір форми виконання завдання (презентація, есе, усні виступи), тощо. Під час співбесіди здобувачі (Акулович А., Мельниченко Д.) підтвердили це. Також ЕГ ознайомилися із результатами опитувань щодо оцінки методів навчання і викладання (http://pravo.puet.edu.ua/anket.htm), систематичний моніторинг якості освіти у вигляді онлайн-анкетувань підтвердили в процесі зустрічей здобувачі (Акулович А., Мельник К.) Під час виконання наукової складової здобувачі зазначили, що мають можливість обирати теми індивідуальних завдань і курсової роботи, доповідей та методи дослідження (Таран О., Репов С.). В ЗВО на достатньому рівні реалізовано дистанційне та змішане навчання, матеріали якого розміщені на СДН Moodle (https://el.puet.edu.ua/) для закріплення, поглиблення та самоперевірки студентами теоретичних знань.</p> <p>Інформацію щодо врегулювання у ЗВО питань цивільного захисту під час можливих надзвичайних ситуацій воєнного характеру; Укриття (URL: https://youtu.be/eYkbjIoAk4) Аудиторія дистанційних технологій навчання... URL: https://youtu.be/5e0Xla-Ast0 (додано в системі).</p>	
<p>2. Усім учасникам освітнього процесу своєчасно надається доступна і зрозуміла інформація щодо цілей, змісту та програмних результатів навчання, порядку та критеріїв оцінювання у межах окремих освітніх компонентів (у формі силабуса або в інший подібний спосіб).</p>	
<p>4. Педагогічні, науково-педагогічні, наукові працівники (далі – викладачі) оновлюють зміст освіти на основі наукових досягнень і сучасних практик у відповідній галузі.</p>	
<p>Відповідно до Положення про навчально-методичне забезпечення навчальної дисципліни (https://bit.ly/3X0tgYK) та Положення про робочу програму навчальної дисципліни (https://bit.ly/3XqBg5k) оновлення змісту освіти у відповідності до системи забезпечення якості освіти у ЗВО проводиться: щорічним обов'язковим переглядом та перезатвердженням програм ОК не більше, ніж упродовж 3-х років поспіль, після останнього затвердження, а також у випадках внесення змін до неї та у зв'язку із змінами чинного законодавства та Стандарту ВО. Розгляд та затвердження складових навчально-методичного забезпечення відбувається на засіданні кафедри (методичної групи) та відображається у протоколах, що підтвердилося на зустрічі з НПП (Лаврик Г.) Зміст компонентів ОП було оновлено у 2022 р. на основі оновлення Стандарту рішенням проектної групи ОП спільно з викладачем, який забезпечує певну ОК, та на підставі рекомендацій стейкхолдерів, академічної спільноти. На підставі вивчення наявних силабусів і дистанційних курсів (http://www2.el.puet.edu.ua/) було встановлено, що НПП в цілому оновлюють їх зміст, але в деяких дисциплінах трапляється застаріла література та має місце російсько мовний контент. Так, наприклад в ОК «Історія держави і права зарубіжних країн» наявні джерела 1996, 2003 років та «Конституційне право», «Адміністративне право» джерела датуються 2007, 2010 роками, електронні посилання на нормативні джерела потребують корегування та оновлення станом на</p>	<p>Вдячні за висловлені рекомендації, вони будуть враховані.</p> <p>Слід зауважити, що частково виявлені проблеми обумовлені тим, що дистанційні курси, доступні здобувачам, викладачі не можуть редагувати безпосередньо. Це відбувається на платформі розробки із подальшою заміною дистанційного курсу в цілому. Цим обумовлена певна їх «інертність». У робочих програмах, силабусах, програмах практик такі огріхи відсутні.</p>

Звіт Експертної групи	Мотивовані зауваження ЗВО до звіту ЕГ
<p>2023 рік. ЕГ рекомендує звернути увагу на оновлення списку рекомендованої літератури та доповнити їх джерелами, які є в доступі в бібліотечними фонді або у вільному доступі в інтернеті (посібники, монографії, статті). На основі аналізу показників наукової діяльності НПП на ОП щодо підтвердження компетентностей академічної кваліфікації (таблицю надано на запит ЕГ) встановлено невідповідність НПП до ОК, які вони викладають, в частині наявних наукових публікацій, що не дозволяє також говорити про достатній рівень оновлення змісту освіти на основі актуальних наукових досягнень і практик.</p>	
Критерій 5. Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність	
1. Форми контрольних заходів та критерії оцінювання здобувачів вищої освіти є чіткими, зрозумілими, дозволяють встановити досягнення здобувачем вищої освіти результатів навчання для окремого освітнього компоненту та/або освітньої програми в цілому, а також оприлюднюються заздалегідь.	
<p>Оцінювання результатів навчання здобувачів здійснюється у формі поточного, модульного і підсумкового контролю. Форми та строки контрольних заходів, критерії оцінювання здобувачів, регламентуються Положенням про організацію освітнього процесу (https://bit.ly/3IFOJln). Інтерв'ювання викладачів і здобувачів дозволило встановити, що контрольні заходи та критерії оцінювання доводяться до здобувачів на перших заняттях та ДК навчальної дисципліни. Для більш зручного інформування здобувачів щодо цілей, змісту та очікуваних результатів навчання кожної навчальної дисципліни в ЗВО використовують силабуси. При опитуванні здобувачів денної форми навчання (Репов С., Таран О., Морозова Ю.) встановлено, що критерії є чіткими та зрозумілими сприяють досягненню більшості результатів навчання за ОП. ЗВО заочної форми взагалі не знають, які будуть контрольні заходи та не розуміють критеріїв оцінювання після настановчої сесії (резервна зустріч Момот Є., Радченко Я.) потребують додаткового методичного інформування та консультування. Відповідно, проаналізувавши наявні силабуси ОК, РПНД (сайт кафедри http://www.pravo.puet.edu.ua/), ЕГ рекомендує звертати увагу на збалансованість і конкретизацію розподілу балів, між видами роботи, за які здобувачі отримують поточну і підсумкову оцінку.</p>	<p>Вдячні експертам за обґрунтовані зауваження та рекомендації, які будуть обговорені та враховані у ході оновлення освітньої програми та її практичного втілення.</p> <p>Силабус та робоча програма передбачають таблицю розподілу балів між видами роботи та підсумковим оцінюванням. Однак вона дійсно є актуальною передусім для здобувачів денної форми навчання (у частині розподілу балів за формами роботи: між роботою на семінарських/практичних заняттях, та самостійною роботою). Розподіл балів за поточну роботу та підсумкову оцінку (екзамен) визначається у Робочих програмах та Силабусах завжди уніфіковано у відповідності із «Положенням про порядок та критерії оцінювання знань, вмінь та навичок здобувачів вищої освіти» ПУЕТ та складає 60/40 (http://puet.edu.ua/sites/default/files/polozhennya_pro_poryadok_ta_kryteriyi_ocinyu_vannya_znan_vminta_navychok_zdobuvachiv_vyshchoyi_osvity_2020.pdf, п. 4.11).</p>
2. Форми атестації здобувачів вищої освіти відповідають вимогам стандарту вищої освіти (за наявності).	
<p>Стандарт вищої освіти України за спеціальністю 081 «Право» галузі знань 08 «Право» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти визначає форму атестації. ОП в цій частині відповідає до вимог Стандарту, передбачено атестацію здобувачів у формі атестаційного іспиту, порядок та вимоги до якого визначено законодавством. Інтерв'ювання здобувачів дозволило встановити, що вони обізнані, вчасно поінформовані про програму атестаційного іспиту та методичні рекомендації до його підготовки. Співробітники ПУЕТ (Манжула Н., Гасій О., Глушко В.) підтвердили організаційно-методичне забезпечення атестаційного іспиту, який заплановано проводити в системі дистанційного навчання ПУЕТ.</p>	<p>Акцентуємо також увагу, що до роботи екзаменаційних комісій на постійній основі залучаються представники роботодавців. Зокрема, у ході останніх атестаційних екзаменів здобувачів ВО ОП у 2020-2022 роках головою екзаменаційної комісії був Олег Юрійович Плєскач, перший заступник керівника Полтавської обласної прокуратури (http://pravo.puet.edu.ua/news.htm).</p>
Критерій 6. Людські ресурси	
Обґрунтування рівня відповідності Критерію 6	

Звіт Експертної групи	Мотивовані зауваження ЗВО до звіту ЕГ
<p>Освітня програма та/або освітня діяльність за цією програмою частково відповідає визначеному критерію. Вирішальним для зниження рівня відповідності за цим Критерієм до «Е» є те, що рівень наукової активності викладачів на ОП є низьким, а наявні наукові результати практично не корелюють з тематикою обов'язкових компонентів, які вони викладають на ОП, як і підвищення кваліфікації викладачів, що переважно стосується розвитку soft skills і не дотичне до проблематики навчальних дисциплін. Деякі ОК забезпечується (у т.ч. проведення лекцій) викладачами без наукового ступеня з невеликим досвідом науково-педагогічної діяльності. Викладання 7-ми ОК узалежнено від зовнішніх сумісників, академічна кваліфікація яких також вимагає підвищення. Все це не дозволяє повною мірою забезпечити досягнення визначених в ОП компетентностей та ПРН, у тому числі і щодо врахування у процесі розробки й оновлення змісту ОК актуальних наукових розробок і сучасних практик. Необхідно визначити можливості щодо усунення виявлених недоліків протягом одного року.</p>	<p>Висловлюємо вдячність за детальний та прискіпливий аналіз щодо критерію 6 «Людські ресурси», акценти на сильних сторонах та позитивних практиках, а також слабких сторонах, недоліках та рекомендаціях щодо удосконалення у контексті Критерію 6, зокрема з урахуванням таблиці, наданої на запит ЕГ для встановлення показників наукової діяльності НПП на ОП щодо підтвердження компетентностей академічної кваліфікації (Таблиця «Перелік обов'язкових компонентів освітньо-професійної програми ...». Додаток А). Поспішаємо зауважити, що такий аналіз, акценти що його супроводжують, не є підставою для формулювання висновків про «те, що рівень наукової активності викладачів на ОП є низьким, а наявні наукові результати практично не корелюють з тематикою обов'язкових компонентів, які вони викладають на ОП, як і підвищення кваліфікації викладачів, що переважно стосується розвитку soft skills і не дотичне до проблематики навчальних дисциплін», а також категоричного узагальненого висновку про вирішальність усього цього для зниження рівня відповідності за цим Критерієм до «Е». На нашу думку, йдеться про недостатню спрямованість на формування науково-дослідницької компетенції окремих науково-педагогічних працівників на ОП, її опосередкованість чи фрагментарність. (Засвідчується встановленням ЕГ рівня академічної та/або професійної кваліфікації викладачів, задіяних до реалізації освітньої програми у п.6.1). Тим часом триває процес динамічної комбінації найважливіших компонентів фахової підготовки викладачів на ОП та їхніх науково-дослідницьких здобутків, що супроводжується системним обґрунтованим висвітленням актуальних для відповідних ОК наукових досягнень і практик. Наприклад, оприлюднено статтю Г.В. Лаврик, В.В. Сарапін, з актуальних для конституційного права і риторики проблем контекстуалізації запобігання свавіллю (свавільності) як концепту прикладного інструментального призначення в умовах здійснення судового контролю над конституційністю державного втручання в соціальні та інші види прав людини. (Halyna Lavryk, Vita Sarapyn and Dmytro Selihov 'Arbitrariness Prevention in the Context of Achieving the Efficiency of the Rules of Law' 2023 1(18) Access to Justice in Eastern Europe 54-68. https://doi.org/10.33327/AJEE-18-6.1-a000102), підготовлено статті, розділи колективних монографій О.О. Кульчієм, В.А.Орел, Б.В. Стрільцем та іншими викладачами, як такі, що корелюються з тематикою відповідних ОК. Настільки низька оцінка рівня відповідності ОП Критерію 6 жодним чином не стимулюватиме перебіг такого процесу за нинішніх умов, швидше позбавлятиме його творчо-аналітичного характеру, сповнюватиме його ознаками формальності</p> <p>Вважаємо поспішними і висновки про низький рівень «підвищення кваліфікації викладачів, що переважно стосується розвитку soft skills і не дотичне до проблематики навчальних дисциплін», безапеляційність та однозначність якого знову таки викликає сумніви після ознайомлення з Інформацією підвищення кваліфікації/стажування викладачів ОПП (додається) та п.6.5 Звіту ЕГ, в якому</p>

Звіт Експертної групи	Мотивовані зауваження ЗВО до звіту ЕГ
	<p>Йдеться про сприяння професійному розвитку викладачів через власні програми або у співпраці з іншими організаціями. З початку пандемії коронавірусу, війни проти України на ОП докладається чимало зусиль до пошуку тих вітчизняних і зарубіжних ЗВО, підприємств, установ, організацій, де викладачам можна було б підвищувати кваліфікацію/проходити стажування відповідно до Порядку підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників (постанова Кабінету Міністрів України від 21.08.2019 № 800), в обсязі 6 кредитів ЄКТС і безпосередньо з тематики начальних дисциплін, які вони викладають. З цього приводу, скажімо, в червні 2022 року підписано Меморандум про партнерство та міжнародне співробітництво між ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі» та Громадською організацією «Міжнародна фундація науковців та освітян».</p>
Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси	
<p>1. Фінансові та матеріально-технічні ресурси (бібліотека, інша інфраструктура, обладнання тощо), а також навчально-методичне забезпечення освітньої програми забезпечують досягнення визначених освітньою програмою цілей та програмних результатів навчання.</p>	
<p>На ОП наявна достатня матеріально-технічна база для здійснення освітнього процесу в очному та дистанц. форматах. Під час ознайомлення з мат-техн. базою за ОП членам ЕГ було продемонстровано наявність лекційних аудиторій (ауд.336, 331, 330, 317, 213, 214), оснащених обладнанням для дистанц. навчання (комп'ютер, мікрофон, веб-камера, проектор, телевізор). Зокрема, під час огляду в одній з аудиторій відбувався процес навчання в режимі онлайн з використанням даного обладнання викладачем, який був фізично присутній в ауд. Продемонстровано наявність аудиторій для практичних занять, навчальн. зали судових засідань, ауд. для проведення круглих столів, ауд. для вивчення іноземних мов, комп'ютерних класів для тестув., а також лабораторії криміналістики, оснащеної інформ.стендами, криміналіст. музеєм та криміналіст. скринькою. На окрему увагу заслуговує наявність навчального юридичного центру ПУЕТ «Правова СТУДія», у наявності якого пересвідчилась ЕГ під час дистанційної експ-зи та який сприяє досягненню визначених ОП ПРН практичного спрямування та мети ОП – вирішення практичних задач у сфері права. Під час резервної зустрічі члени ЕГ ознайомилися з бібліотекою ВНЗ Укоопспілки «ПУЕТ», а саме з її читальним залом та електронним чит. залом. Комп'ютери з останнього були демонтовані та евакуйовані до безпечного приміщення і наразі не використовуються. У чит. залі була розміщена виставка навчальної літератури за ОП, зокрема, підручники та збірки періодичної літератури. На запит ЕГ було зазначено, що підручники за навчальними дисциплінами є актуальними і датуються 2020-2022 рр. випуску. Окремим структурним підрозділом бібліотеки є медіатека, яка, як було продемонстровано членам ЕГ, налічує 19 роб. місць та забезпеч. доступ до наукової літератури за ОП у періодичних фахових виданнях останніх років випуску у форматі pdf., посібників викладачів кафедри, а також можл-сть доступу до навчальних відеофільмів та аудіокниг. Щодо наявності підручників в ел. форматі гарант повідомив, що в ел. каталозі бібліотеки наявний</p>	<p>Вдячні експертам за обґрунтовані спостереження та рекомендації, які будуть обговорені та враховані у ході оновлення освітньої програми та її практичного втілення.</p> <p>Разом з тим, варто уточнити, що у ЗВО є кілька електронних читальних залів (основний, для науковців, та медіатека, яка також виконує функції ел. читальної зали). Тимчасово демонтовано комп'ютери лише з однієї із них та будуть вводиться в експлуатацію в міру необхідності та покращення безпекової ситуації. Це обумовлено, зокрема, тим, що частина освітніх програм чи курсів закладу освіти перебувають (за їх власним вибором) до завершення воєнного стану на навчанні з використанням дистанційних технологій, що знизило навантаження на інфраструктуру.</p> <p>Питання доступу до ел. версій навчальних підручників за ОП для здобувачів ВО дистанційної форми навчання буде розглянуте з урахуванням вимог законодавства про авторське право та суміжні права. Наразі для цього використовуються посилання на інформаційні ресурси, розміщені їх авторами (чи володільцями майнових прав ІВ) для вільного доступу. У дистанційних курсах наводяться посилання на такі ресурси у разі їх наявності та доцільності/необхідності їх використання.</p>

Звіт Експертної групи

перелік підручників та може бути наявний їх зміст. Під час зустрічі кер-к бібліотеки повідомила, що бібліотекою здійснюється співробітництво з видавництвом «Право» та систематично поповнюється література за ОП; доступ здобувачів до бібліотеки доступний через студентську перепустку, а дистанційно – через індивідуальний логін і пароль. Під час фокус-групи здобувачі ВО зазначили, що бібліотекою користуються та мають до неї доступ через абонемент, а також дистанційний доступ до наук. статей в цифровому форматі. На запитання ЕГ здобувачі повідомили, що також користуються комп'ютерною залогою для проходження тестування, а медiateкою не користувались. Наведене свідчить про в загальному достатню забезпеченість здобувачів ВО навчально-методичними матеріалами в умовах офлайн навчання. Водночас, доцільно забезпечити доступ до ел. версій навчальних підручників за ОП для здобувачів ВО дистанційної форми навчання.

3. Освітнє середовище є безпечним для життя та здоров'я здобувачів вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою, та дозволяє задовольнити їхні потреби та інтереси.

4. Заклад вищої освіти забезпечує освітню, організаційну, інформаційну, консультативну та соціальну підтримку здобувачів вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою.

Освітня та інформаційна підтримка здобувачів ВО за ОП загалом є достатньою, за винятком незначних недоліків. Зокрема, як вказано у СО с.18 інформ. підтримка здійснюється, серед іншого, через персональні ел. кабінети в СДО Moodle, систему онлайн доступу до розкладу аудиторн. занять (<http://surl.li/etwrb>) та веб-сайт кафедри (<http://surl.li/etwre>), на якому у відкритому доступі розміщена інф. про навч.-методичне забезпечення спец-сті 081 «Право» для бакалаврського рівня, склад кафедри правознавства, результати опитувань, контакти з представниками кафедри та ін. Як було встановлено ЕГ під час зустрічі зі здобувачами, комунікація кафедри зі студентами здійснюється переважно за допомогою ел. пошти, тел. зв'язку, кураторів та онлайн зустрічей. Здобувачі денної форми навч. зазначили, що використовують СДО Moodle та систему онлайн розкладу занять під час осв. процесу, тоді як здобувачі заочної форми навч. не володіють достатньою інф. про розклад занять та розклад екзаменаційної сесії. Один з таких здобувачів повідомив, що при спробі зв'язатися з методистом кафедри та з кафедрою безпосередньо за допомогою тел. зв'язку не було надано чіткої відповіді на запитовану інформацію про розклад занять. Окремий вид комунікації зі студентами полягає у проведенні регулярних опитувань здобувачів за ОП, формуляри яких, за словами здобувачів, надсилаються на їх ел. пошту. Рез-ти опитувань розміщені на сайті кафедри (<http://surl.li/etwsy>). Організаційна підтримка здобувачів здійснюється у декілька способів: через діяльність студ. Омбудсмена, який згідно з п. 2.2 Положення (<http://surl.li/atttr>) здійснює представницьку, превентивну, дорадчу, інформаційну та захисну функції та через організаційну і фін. підтримку здобувачів та органів студ. самоврядування. Наприклад, під час фокус-груп ЕГ з'ясувала, що студ. самоврядування може отримувати фінансув. від ЗВО для проведення навч./соц.

Мотивовані зауваження ЗВО до звіту ЕГ

Вдячні експертам за обґрунтовані спостереження та рекомендації, які будуть обговорені та враховані у ході практичного втілення освітньої програми.

Веб-сайт університету та кафедри, дистанційні курси містять обширний набір інформації для здобувачів.

Зокрема, розклад доступний здобувачам онлайн <https://schedule.puet.edu.ua/>.

Слід зауважити, що це перше посилання, яке видає пошукова система Google на запит «Розклад ПУЕТ».

Розклад занять в ПУЕТ

Оберіть параметри пошуку

Период: 2023-01-01 до: 2023-05-02

Викладач: [випадковий]

Аудиторія: [випадковий]

Група: ПР-6-11 (заочна)

Запам'ятати вибір

Пошук ОЧИСТИТИ

Понеділок - 06.02.2023	Понеділок - 06.02.2023	Понеділок - 06.02.2023	Понеділок - 06.02.2023	Понеділок - 06.02.2023	Понеділок - 06.02.2023	Понеділок - 06.02.2023	Понеділок - 06.02.2023	Понеділок - 06.02.2023	Понеділок - 06.02.2023
Управління нових (на професійне спрямування) [онлайн]	Інтернет-технології в юридичній діяльності [онлайн]	Теорія держави і права [онлайн]	Ізвання нова [онлайн]	Історія держави і права зарубіжних країн [онлайн]	ПР-6-11 (заочна)	ПР-6-11 (заочна)	ПР-6-11 (заочна)	ПР-6-11 (заочна)	ПР-6-11 (заочна)
ПР-6-11 (заочна)	ПР-6-11 (заочна)	ПР-6-11 (заочна)	ПР-6-11 (заочна)	ПР-6-11 (заочна)	ПР-6-11 (заочна)	ПР-6-11 (заочна)	ПР-6-11 (заочна)	ПР-6-11 (заочна)	ПР-6-11 (заочна)
дистанційно	дистанційно	дистанційно	дистанційно	дистанційно	дистанційно	дистанційно	дистанційно	дистанційно	дистанційно
Саритен Віта Василівна	Кадомукова Ганна Василівна	Лавренко Ганна Володимирівна	Лавренко Ганна Володимирівна	Грибачев Гармон Сергійович	Орел Вікторія Анатоліївна				
вівторок - 07.02.2023									
Теорія держави і права [онлайн]	Інтернет-технології в юридичній діяльності [онлайн]	Ізвання нова [онлайн]	Філософія держави, самозаконодавства і держави [онлайн]	Римське приватне право [онлайн]					
ПР-6-11 (заочна)	ПР-6-11 (заочна)	ПР-6-11 (заочна)	ПР-6-11 (заочна)	ПР-6-11 (заочна)					

Посилання доступне і на сайті ЗВО:

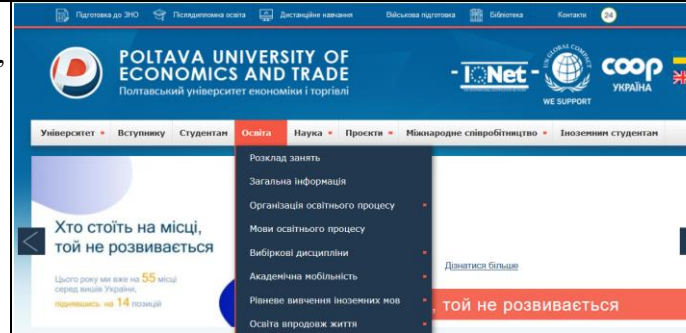
Звіт Експертної групи

проектів шляхом звернення до відповідального проректора зі служб. запискою. У СО – с.18 вказано про фінансув. участі здобувачів у конференціях та міжн. форумах, що також було зазначено під час зустрічі з НПП. Як було з'ясовано ЕГ під час фокус-групи із сервісним персоналом, на ОП здійснюється консультув. здобувачів з питань проходження практики, а також надається психологічна підтримка здобувачам на базі Психологічної служби (психолог повідомила, що здобувачі зверт. за психологічною допомогою переважно через веб-сайт ЗВО (<http://surl.li/etwvf>)). Соц. підтримка здобувачів здійснюється через надання пільг (<http://surl.li/etwvm>) в оплаті вартості осв. послуги у розмірі 100% вартості осв. послуги за перший рік або перший семестр навч., а також у розмірі 50% для студентів, батьки яких загинули внасл. збройної агресії РФ; та через призначення іменних стипендій (<http://surl.li/aswbv>). На ОП були випадки отримання здобувачами іменних стип. Полтавської міськ. ради. Наведене свідчить про достатню організаційну, консульт. та соц. підтримку, яка надається здобувачам ОП під час осв. процесу.

5. Заклад вищої освіти створює достатні умови для реалізації права на освіту особами з особливими освітніми потребами, що навчаються за освітньою програмою.

У ЗВО загалом створені умови для реалізації права на освіту особами з особливими освітніми потребами. Розділ VIII «Спеціальні умови участі в конкурсному відборі на здобуття вищої освіти» Правил прийому до ВНЗ Укооспілки «ПУЕТ» у 2022 р. (<http://surl.li/erowx>) передбачає умови проходження конкурсного відбору особами з особливими освітніми потребами у відповідності з Порядком прийому на навчання для здобуття вищої освіти в 2022 році, затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України 27.04.2022 №392 (зі змінами, внесеними наказом МОН від 02.05.2022). У СО с.18 вказується, що про наявність пандусу для осіб з інвалідністю та інших мало мобільних груп населення. Згідно з СО с. 18 за результатами Висновку з обстеження території ВНЗ Укооспілки «ПУЕТ» та виконання Ліцензійних умов щодо безперешкодного доступу до будівель, приміщень університету осіб з інвалідністю та інших мало мобільних груп населення за адресою м. Полтава, вул. Ковалю, 3 (2021 р.), наданого Громадською організацією «Східно-Європейська академія наук» (виконавець Северин О.А) (<http://surl.li/aswbs>) надано висновок про відповідність території ВНЗ Укооспілки «ПУЕТ» Ліцензійним умовам провадження освітньої діяльності щодо доступності до навчальних приміщень осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп. Під час ознайомлення з мат.-техн. базою гарант продемонстрував членам ЕГ наявність пандусу для осіб з обмеженими можливостями та наявність кнопки для виклику чергового, який допомагає потрапити таким особам у приміщення ЗВО. У СО с.19 також вказано, що на ОП є приклад навчання за дистанційною формою навчання особи з особливими освітніми потребами та здобувача, який перебував місці позбавлення волі (дані особи не були присутні під час фокус-груп). Під час фокус-групи з НПП, один із викладачів зазначив, що випадки навчання осіб з обмеженими освітніми

Мотивовані зауваження ЗВО до звіту ЕГ

Додатково для комунікації зі здобувачами денної форми навчання куратори широко використовують групи/канали в месенджерах Viber, Telegram.

Вдячні експертам за обґрунтовані спостереження та рекомендації, які будуть обговорені та враховані у ході практичного втілення освітньої програми. Разом із тим, вважаємо за необхідне додати, що гуртожиток № 3 має один із входів, обладнаний пандусом. Усі гуртожитки мають функціонуючі ліфти, тож у разі потреби поселення маломобільних здобувачів може здійснюватися саме до цього гуртожитку.

Фото пандуса до гуртожитку № 3:

Звіт Експертної групи	Мотивовані зауваження ЗВО до звіту ЕГ
<p>можливостями осіб на ОП були і здійснювались за дистанційною формою навчання за підтримки соц. фонду. На запитання ЕГ про те, які можливості створює ЗВО для навчання осіб з особливими освітніми потребами, цим же викладачем було зазначено про наявність пандусу для потрапляння у приміщення ЗВО та аудиторії на першому поверсі задля уникнення необхідності додаткового пересування осіб з обмеженими можливостями та маломобільних осіб будівлею ЗВО. Водночас у гуртожитках для здобувачів ВО пандуси та умови для осіб з обмеженими можливостями відсутні, про члени ЕГ дізналися під час ознайомлення з приміщенням гуртожитку. Відповідно, ЗВО створює достатні умови щодо реалізації права на освіту осіб з особливими освітніми потребами, що підтверджується наявністю відповідної матеріальної бази, необхідної для безперешкодного потрапляння у приміщення ЗВО та аудиторії для навчання, які з розміщені на першому поверсі і використовуються з цією метою.</p>	
Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми	
2. Здобувачі вищої освіти безпосередньо та через органи студентського самоврядування залучені до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери. Позиція здобувачів вищої освіти береться до уваги під час перегляду освітньої програми.	
<p>До участі у процесі періодичного перегляду ОП долучаються окремі здобувачі д/ф, деякі їх позиції враховуються. ЕГ встановила факт участі здобувача ВО у складі робочої групи ОП (http://surl.li/etxsb), про що також зазначали здобувачі та НПП під час фокус-груп. Здобувачі з/ф які були на зустрічі не знайомилися зі змістом ОП. Основним способом отримання зворотного зв'язку від здобувачів у ЗВО є анонімні опитування, проведення яких врегульовується Положенням (http://surl.li/etxsg). Здобувачі повідомили, що формуляри для проходження опитувань отримують на ел. пошту. Такі опитування, серед іншого, містять запитання відкритого типу щодо пропозицій здобувачів ВО із удосконалення осв. процесу. та запитання із закритим переліком відповідей для визначення задоволеності здобувачів осв. процесом. Деякі запитання мають заздалегідь визначений перелік відповідей загального х-ру, які не дають можливість чітко визначити потреби здобувачів ВО (наприклад, варіант відповіді «бажано збільшити к-сть годин аудиторних занять на тиждень» не дає можливості встановити конкретні дисципліни, щодо яких потребується збільш. аудиторн. занять). Відповідно, доцільно створити для здобувачів можливість при проходженні опитування конкретизувати свої потреби у змістовному наповненні ОП. Під час фокус-групи представники НПП повідомили, що здійснюють опитування здобувачів в кінці викладання своїх дисциплін щодо їх удосконалення; також враховуються побажання здобувачів, озвучені під час захисту матеріалів практики. Результати таких усних опитувань потім обговорюються на засіданнях кафедри та узагальнюються. За результатами публічного обговорення проекту ОП на веб-сайті ПУЕТ у січні-лютому 2022 р. було враховано деякі позиції здобувачів ВО, але ці пропозиції стосувалися не змістовних, а організаційних аспектів осв. процесу за ОП</p>	<p>Вдячні експертам за обґрунтовані спостереження та рекомендації, які будуть обговорені та враховані у ході практичного втілення освітньої програми.</p> <p>Рекомендації експертів щодо форми анкети будуть враховані. Вона містить відкриті поля для довільних відповідей здобувачів, зокрема, останнє питання сформульовано так: «МОЇ ПРОПОЗИЦІЇ (у разі, якщо Ви хотіли б висловитися щодо питання, яке не було сформульоване вище, і Ви вважаєте це важливим для забезпечення якості навчання за освітньою програмою, забезпечення Ваших прав як учасників освітнього процесу)».</p> <p>Додатково обґрунтовані пояснення щодо змісту та обсягу анкети надавалися у розрізі відповіді на пропозиції за підкритерієм 1.2.</p> <p>Форму анкети буде оновлено до опитування на передодні літньої сесії 2022-2023 н.р.</p>

Звіт Експертної групи	Мотивовані зауваження ЗВО до звіту ЕГ
<p>(http://surl.li/erusq). Водночас, згідно з Положенням про студ. самоврядування (http://surl.li/asmpg) в органів студ. самоврядування (ОСС) наявна можл-сть звертатись до ректорату, кафедр щодо вдосконал. осв. процесу. Наприклад, під час засідання кафедри правознавства 27.01.2022 р. та 29.08.2022 р. було заслухано пропозиції студента щодо змістовного наповнення навчальних дисциплін за освітньою програмою та збільшення обсягу виробничої практики (витяги з протоколів додані гарантом в ел. кабінеті акредитаційної справи). Гарант повідомив, що ОСС залуч. до затвердження програми ОП на засіданнях вченої ради. Проте, за результатами фокус-групи з представниками студ. самоврядування ЕГ встановила, що представники ОСС фактично не брали участі в останньому перегляді ОП 081 Право за бакалавр. рівнем. Натомість, участь ОСС у визначенні потреб здобувачів здебільшого полягає у проведенні опитувань. Врахування позиції здобувачів при перегляді ОП переважно полягає у зміні к-сті лекційних та практичних занять, про що повідомили члени НПП, а також у включенні ОК «Фізична підг., самозахист і домедична підг.» та коригуванні списку вибіркового ОК (СО – с.20).</p>	
<p>Інші спостереження</p>	
<p>На запланованій зустрічі зі здобувачами не були представлені студенти заочної форми навчання. ЕГ запропонувала Гаранту запросити здобувачів заочної форми навчання на резервну зустріч. На неї прийшли три студенти першого курсу, які ще не склали сесію, не обирали дисципліни вільного вибору, тобто, інтерв'ювання їх з цих питань не було можливим. Крім них була ще одна студентка, яка навчалася два роки на денній формі і лише у цьому році перевелася на заочну. Таким чином, вибірка була нерепрезентативна. Крім того, заочники, які прийшли на зустріч, скоріше не знають, що таке Освітня програма. Також не могли сказати, скільки років вони будуть навчатися.</p> <p>Професор О.В. Солдатенко має профіль у гугл академії (https://scholar.google.com.ua/citations?hl=uk&user=kN1GPrEAAAIAJ) з Підтверджена електронна адреса в kneu.edu.ua – Домашня сторінка, звідки є перехід на сайт КНЕУ імені Вадима Гетьмана, де Оксана Володимирівна позиціонується як професор кафедри публічного та міжнародного права (https://jf.kneu.edu.ua/ua/depts5/k...ta.../Soldatenko.O.V/) За ORCID ID: https://orcid.org/0000-0001-5633-2221 вказано два місця роботи: власне ПУЕТ та State Research Institute MIA Ukraine: Київ, UA. У таблиці з інформацією про викладачів як основне місце роботи вказано ПУЕТ.</p>	<p>1. На заплановану зустріч з фокус-групою здобувачів було запрошено 6 здобувачів заочної форми навчання, запит ЕГ передбачав максимум 4, але з огляду на загрозливу ситуацію з енергопостачанням та зв'язком було досягнуто згоди щодо більшої кількості для уникнення зриву роботи фокус-групи. У день проведення зустрічі 02.02.2023 р. здійснювалися відключення енергопостачання на всій території України. Здобувачам денної форми навчання було запропоновано можливість працювати з приміщення ЗВО, де забезпечувалося автономне енергопостачання та стабільний зв'язок. Здобувачам заочної форми навчання така опція була недоступна (перебувають переважно не у Полтаві). Із заявлених здобувачів заочної форми навчання змогла вийти на зв'язок Гагаріна Марія Олексіївна (з її слів). Після отримання від голови ЕГ відомостей про відсутність здобувачів заочної форми навчання були спроби зв'язатися із заявленими здобувачами, які не увінчалися успіхом, доступними засобами зв'язку було запропоновано відгукнутися усіх, хто може. Відгукнулася Катерина Мельник, яка брала участь у роботі фокус-групи. Пізніше з'ясувалося, що вона здобувачка 2018 р.н. і перебуває поза межами заявленої ЕГ вибірки, але інформацією про навчання за ОП вона володіє, участь в обговоренні брала. Описаними обставинами було обумовлено те, що на додаткову зустріч прийшли здобувачі, передусім, першого курсу та здобувачка 3-го курсу. Здобувачі заочної форми навчання, які були присутні на плановій зустрічі на резервну зустріч (повторно) представниками ОП не запрошувалися, оскільки була впевненість, що вони були опитані на основній зустрічі. З'явитися знову змогли не всі. При цьому здобувачка заочної форми навчання Олена Андрієць (3 курс) зверталася із повідомлення, що тривалий час перебувала в залі очікування, але</p>

Звіт Експертної групи	Мотивовані зауваження ЗВО до звіту ЕГ
	<p>її не доєднували, оскільки на резервну зустріч було заплановано багато заходів і, напевне, не всі здобувачі дочекалися доки їх впустять.</p> <p>ЗВО не заперечує факту, що здобувачі заочної форми навчання гірше обізнані з особливостями організації освітнього процесу. Однак те, що відомості про участь у роботі фокус-групи здобувачів заочної форми навчання подається членами ЕК із натяком на маніпуляцію з боку ЗВО і гаранта не є справедливим. Ситуація, що склалася була обумовлена об'єктивними чинниками.</p> <p>2. Солдатенко Оксана Володимирівна працює у Полтавському університеті економіки і торгівлі з 30 серпня 2019 року і донині за основним місцем роботи з невеликою перервою (працювала у ПУЕТ за сумісництвом з травня 2021 по січень 2022 р.). Прив'язку у Google Academia не оновлено через технічні причини. Сторінка на сайті КНЕУ, очевидно, архівна (цифровий слід), що помітно за актуальністю оновленої інформації станом на 2015 рік. Якщо перейти на цьому ж веб-сайті на одну вкладку «вище» – «Викладачі» (URL: посиланням https://kneu.edu.ua/ua/depts5/Finansovogo_prava/Vikladaci_fin/) можна переконатися, що О. В. Солдатенко у викладацькому складі кафедри публічного та міжнародного права відсутня.</p> <p>У разі потреби ці обставини легко можуть біти перевірені та доведені.</p>